

Poročila o spremljavi splošnoizobraževalnih predmetov programa Avtoserviser

KAZALO

<u>SLOVENŠČINA</u>	2
Poročilo sestavila: Mira Hedžet Krkač, ZRSŠ, OE Koper.....	2
<u>ZAKLJUČNI IZPIT IZ SLOVENŠČINE: primer povezovanja z izpitom iz strokovnih vsebin</u>	5
mag. Mirjam Podsedenshek, ZRSŠ, OE Nova Gorica.....	5
<u>MATEMATIKA</u>	6
Pripravili: Nada Marčić, ZRSŠ, OE Ljubljana in mag. Cvetka Rojko, OE Murska Sobota.....	6
<u>TUJI JEZIKI</u>	8
Avtorici: mag. Nives Kreuh in mag. Liljana Kač, ZRSŠ.....	8
<u>NARAVOSLOVJE</u>	11
mag. Mariza Skvarč, ZRSŠ, OE Nova Gorica in Anita Poberžnik, ZRSŠ; OE Slovenj Gradec.....	11
<u>NARAVOSLOVJE – INTEGRIRANI DEL</u>	14
Tomaž Kranjc, ZRSŠ.....	14
<u>DRUŽBOSLOVJE</u>	20
Poročilo sestavi: Igor Lipovšek, ZRSŠ, OE Ljubljana.....	20
<u>ŠPORTNA VZGOJA</u>	21
Gorazd Sotošek, ZRSŠ, OE Celje.....	21
Analiza telesnega in gibalnega razvoja za dijake programa Avtoserviser Poklicne in tehniške strojne šole na ŠC VELENJE.....	24
Analiza telesnega in gibalnega razvoja za dijake programa Avtoserviser Srednje strojne in prometne šole na TŠC NOVA GORICA.....	25
Analiza telesnega in gibalnega razvoja za dijake programa Avtoserviser Srednje poklicne in strokovne šole Bežigrad LJUBLJANA.....	26
Analiza telesnega in gibalnega razvoja za dijake programa Avtoserviser Poklicne in tehniške strojne šole na ŠC PTUJ.....	27
<u>LIKOVNA UMETNOST</u>	28
Marjan Prevodnik, spec., ZRSŠ.....	28

SLOVENŠČINA

Poročilo sestavila: Mira Hedžet Krkač, ZRSŠ, OE Koper.

Poročilo po opravljenem intervjuju – spremljava programa avtoserviser

1. Pouk je v novih programih po mnenju vseh učiteljev drugačen, to pa razložijo z naslednjim:
 - več je povezovanja s stroko,
 - poudarek je na tem, da bi tudi dijaki nosili odgovornost za pridobivanje znanja,
 - uvajamo aktivne metode učenja,
 - integriramo se z drugimi predmetnimi področji, predvsem s stroko,
 - dijaki so se navadili na novi način dela in ga dobro sprejemajo, zato se zdi pouk nekoliko bolj sproščen,
 - veliko je sodelovanja med učitelji, predvsem s prakso (npr. kako se avtoserviser obnaša do strank),
 - ne obremenjujemo se več, če kakšnih vsebin nismo predelali, ker je včasih premalo časa zanje in dijake kaj drugega bolj pritegne, zato se ustavimo tam,
 - zaradi rednih timskih (enkrat na teden, 45 minut) sestankov in sodelovanja s psihologinjo tudi bolje poznamo dijake, njihove probleme in je delo olajšano tako zanje kot za nas.
 - Pouk v novih programih ima drugačno dinamiko. Ker imamo kurikul (teme s preverjanjem in ocenjevanjem, število ur za teme, cilje) dodelan že pred začetkom pouka, točno vemo, kaj in kako delati ter kako se medpredmetno povezovati.
 - Zaradi novosti v pravilniku o ocenjevanju je za dijake manj stresno. Ni dosegel NMS, ni več popravnih izpitov ...
 - Tudi vloga učitelja se je spremenila, ta postaja mentor, usmerjevalec pouka.
2. Odnos dijakov do predmeta (slovenščina) je po mnenju vseh učiteljev pozitiven. Omenjajo, da dijaki v času šolanja razvijajo zavedanje o tem, da pri pouku slovenščine pridobivajo znanje in veščine, ki jim koristijo v življenju, posamezni učitelji dodajajo:
 - tudi pouk književnosti imajo dijaki radi, saj jih sprošča in jim daje možnost izražanja lastnega mnenja do različnih problemov,
 - Sama verjamem, da je to pot za prihodnost, vendar mislim, da razmere še niso zrele za take demokratične in odprte pristope oziroma, da je šlo vse prehitro in brez prave fizične podlage (čas, prostor). Predvsem mi sami nismo domislili celote, saj za to nismo imeli priložnosti oziroma časa in pravih informacij. Težko je oceniti, ali to potrebujejo, saj gre za populacijo, ki je pravzaprav ne zanima nič ali se vsaj za take hočejo pokazati. Vendarle mislim, da smo s projektnim delom in javnimi govornimi nastopi (veliko časa in dela!) dosegli višji nivo njihovega sporočanja, predvsem v smislu osebnostne držbe pred drugimi.

Zanimiv je bil komentar, da odnos dijakov do predmeta presojujejo učitelji s svoje perspektive, ki pa ni nujno enak, saj se je na šoli pokazalo, da imajo dijaki v resnici veliko bolj pozitiven odnos do slovenščine kot to ocenjujejo učitelji.

3. Na vprašanje Katere zmožnosti/kompetence razvijajo pri pouku slovenščine in kateri cilji predmeta razvijajo druge kompetence, so vsi odgovorili, da razvijajo predvsem sporazumevalno kompetenco in jo razdelali na dejavnosti: govorjenje, pisanje, branje in poslušanje ter posebej poudarili razumevanje različnih vrst besedil in tudi javno nastopanje, načrtovanje ter vrednotenje lastnega dela. Dodajajo še:
 - spodbujamo zavest o maternem jeziku,
 - strpnost do drugih jezikov, npr. tako, da dijaki, ki prihajajo iz drugega jezikovnega okolja (pri nas je vedno tak primer), sami predstavijo situacijo, v kateri so ipd.

–Dijake spodbujamo tudi k branju leposlovja, izbiramo pa jim tematiko, za katero upamo, da jim je blizu in jih bo pritegnila, o tem pa nato razpravljamo. Ni obveznih knjig! Samo priporočila!

Po mnenju večine učiteljev veliko ciljev iz KZ za slovenščino razvija učenje učenja ter dodajajo, da je to pravzaprav »predmet v predmetu«. Seveda posredno razvijajo s cilji slovenščine tudi druge kompetence, kot je medkulturna, podjetnost, socialna, IKT ... le da se njim zastavlja vprašanje, kako to zabeležiti.

4. Vsi učitelji tudi timsko načrtujejo razvijanje določenih kompetenc, in sicer:
 - timsko načrtujejo integracije npr. iskanje podatkov in javnih obvestil na spletu v povezavi z računalništvom ali delovno poročilo in predstavitev postopka pri strokovnih predmetih,
 - v celoti timsko načrtujejo in izvedejo projektne tedne, v tretjem letniku naredijo tudi izdelek.

Opozarjajo na to, da je treba integracije načrtovati že v letni pripravi pred začetkom šolskega leta za celo leto vnaprej.

5. Načini in oblike vrednotenja/ocenjevanja pri pouku so določeni v katalogu znanja. Učitelji torej ocenjujejo ustno (govorne nastope, interpretacije literarnih besedil) in pisno (razčlemba neumetnostnih besedil, tvorjenje neumetnostnih vrst besedil, preproste interpretacije). Izdelali so si tudi opisnike in kriterije, s katerimi so seznanili dijake.

Težave imajo pri ocenjevanju izdelkov, ki nastajajo pri povezovanju/integriranju. Nedodelano je vrednotenje projektne dela.

6. Projektne tedne vsi načrtujejo timsko. Vključujejo cilje in vsebine, ki se navezujejo na temo in jih je možno povezovati, npr.:
 - Ob PT Zgodovina avtomobilizma (zdaj že štiri leta od tega) so ob obisku muzeja v Bistri obdelali še Cankarja. Oddelek so razdelili na 5 skupin, vsaka si je samostojno izbrala eno od ponujenih tem, ki naj bi jih pripravila. Ena od tem je bila literarna. Skupina, ki je torej izbrala Cankarja, je v šolski knjižnici samostojno poiskala njegova dela, eden je pripravil življenjepis, drugi splošno o njegovem delu, trije pa so imeli nalogo, da poiščejo in izberejo katero od njegovih del, jih preberejo in pripravijo »obnovo«. Zadnji dan PT so bile na vrsti javne predstavitve. Dijaki so torej delali tri dni: pon (izbirali in brali so gradivo), tor (pisali svoje prispevke) in čet (pripravljali predstavitev – se učili in vadili), v sredo so namreč šli v Bistro.
 - Pri projektih tednih pomagajo pri izdelavi brošur za dijake, skrbijo za slovnično, pravopisno, slogovno pravilnost le-teh (včasih se vprašajo o znanju jezika učiteljev drugih predmetov), navadno pa sodelujejo še s kakšnim konkretnim delom z dijaki, sodelujejo pri pripravi predstavitev, pisnih ali govornih nastopov, pri ekskurzijah vpletejo še področja slovenščine ...
 - *Tema našega PT je bila recikliranje izrabljenih vozil: pri Slo vključimo opis postopka, vodenje dokumentacije, piktogrami za nevarne snovi in varstvo pri delu, v zvezi z ekskurzijo še predstavitev poti, uradno zahvalo podjetju, ki smo ga obiskali; vabilo na predstavitev PT, javno nastopanje na predstavitvi.*

Vsi opozarjajo na problem omejenosti v času in prostoru.

7. Zastopanost predmeta v odprtem kurikulumu je na šolah zelo različna:
 - na dveh šolah ni zastopan, ker so samo ure strokovnih predmetov, kljub prizadevanju slavistov.
 - Na TŠC v Novi Gorici pa veliko ur: 1. letnik 5 ur na teden (3 + 2 integrirani), 2. letnik 3 ure in 3. letnik pa 2,5 (od septembra do konca decembra). Po mnenju učitelja večina kolegov o »prostih« dodatnih urah ne ve nič ali ne dovolj, zato jih izgubljajo ali pa se zanje ne znajo/smejo boriti in v treh letih res dosežejo le tisto, kar je zapisano v KZ.
 - Na eni šoli pa je bila dodana 1 ura v 3. letniku z namenom, da utrjujejo in vključijo priprave na zaključni izpit.

8. Kako uporabljate katalog KK? Primer.

Katalog znanja je za vse šole osnova za letne priprave, vendar učitelji sami izbirajo cilje in obseg za določen letnik, saj v katalogu ni razmejitve po letnikih. Upoštevajo tudi standarde, sami pa določajo minimalne standarde.

Kritično ugotovijo, da jezikovni pouk načrtujejo tudi na osnovi učbenika (Besede), pri književnosti pa izbirajo književna dela tudi po lastni presoji (deloma zato, ker niso imeli ustreznega učbenika).

9. Kaj bi v katalogu KK spremenili – dodali – izločili? Zakaj?
Pri jezikovnem pouku bi dodali sistematično obravnavo pravopisa in slovnice, pri literarnem pouku pa bi pustili bolj odprt nabor besedil, iz katerega bi učitelj glede na zanimanje dijakov in po lastni presoji izbral določeno število besedil.
10. Po izteku poskusa avtoserviser se učitelji počutijo dovolj usposobljene za poučevanje v novih programih, saj so imeli ustrezno izobraževanje in usposabljanje, imeli so možnost izmenjevati izkušnje ... opozarjajo pa tudi na to da sodelovanje med učitelji ne gre prav dobro. Nekateri novosti odklanjajo, drugi jih ne razumejo. Drug problem je časovna usklajenost, ki pravzaprav skoraj ni možna, vsaj za projektno delo ne, ker ni na voljo prostih dni zanje. Tudi kot pilotna skupina tega niso imeli. Projektno lahko delajo le med že sicer prostimi urami, kar pa pomeni nekakovostno delo.
11. V programih usposabljanja za uvajanje (in izvajanje) novih programov bi predlagali:
 - primere praks medpredmetnega povezovanja, da bi dobili še kakšno idejo,
 - vključevanje v projektne tedne ... (*iskala bi možnost medpredmetnega povezovanja, npr. računalništvo ..., praktični pouk → uradni pogovori.*),
 - predstavitev učbenikov Mlada obzorja in Besede,
 - usposabljanje za timsko delo, ker je izjemno zahtevno,
 - načrtovanje (letno in sprotno), določanje minimalnega standarda.
12. Zaključni izpit iz slovenščine je povsod potekal po do sedaj veljavnem izpitnem katalogu (Pisno: razčlemba neumetnostnega besedila ter tvorba neumetnostnega besedila in ustno: vprašanja ob literarnem besedilu), le na eni šoli (TŠC Nova Gorica) so poskusili opraviti ustni del izpita integrirano s strokovnim delom izpita, pisni del pa so dijaki opravili takoj po koncu pouka (preprosta interpretacija odlomka književnega besedila). Pri ustnem delu je bilo v ospredju vrednotenje funkcionalne rabe jezika na strokovnem področju – učitelj je imel zato pripravljene kriterije in opisnike za vrednotenje sporazumevalne zmožnosti.

(Ob koncu navajam še značilno mnenje ob zaključku prve generacije:

»Všeč mi je, tudi ker je več timskega dela. Za dijake pa je sploh vse boljše.«)

Intervju sva opravila: Vladimir Pirc in Mira Hedžet Krkač.

ZAKLJUČNI IZPIT IZ SLOVENŠČINE: primer povezovanja z izpitom iz strokovnih vsebin

mag.Mirjam Podsedenshek, ZRSS, OE Nova Gorica

Spremljanje internega ustnega izpita pri slovenščini – program *avtoserviser*, Tehniški šolski center Nova Gorica, 11. 6. 2007, (8.00 – 13.00)

1. Prostor za izvedbo izpita, izbira časa in strnjenost, tekočnost izpita: ustrezna.
 2. Delo članov komisije in izpraševalcev: primerno.
 3. Upoštevana strokovna in predmetna enakovrednost članov komisije.
 4. Spremljanje ustni del zaključnega izpita pri strokovnem predmetu.
 5. Ocenjevanje znanj in vedenj celovite sporazumevalne zmožnosti tudi pri slovenščini.
Izpit pri slovenščini je tudi pisni. Pisni del so dijaki opravili ob koncu izobraževanja v šoli, pred odhodom na prakso. Ustni del merjen posredno, s funkcionalnimi cilji pouka jezika; govorjena beseda in jezik v rabi.
 6. Pri govorjeni besedi na kandidata vpliva tudi jezikovna kultura izpraševalca (strokovni predmeti) in njegovo funkcionalno obvladovanje slovenščine (raba uradnega in neuradnega jezika pri sporazumevanju; delež besednega in nebesednega jezika; občasni šumi v komunikaciji).
 7. Razmisliti je potrebno o strukturi postavljanja vprašanj ob in o izdelku (seminarski nalogi kandidata). Kako ravnati v primeru, ko je naloga slabša; koliko vprašanj zastaviti in kakšna so ta lahko?
 8. Čas izpita in njegovo trajanje: Kandidat na vprašanja odgovarja 15 minut. Na zastavljeno vprašanje prvega izpraševalca odgovarja takoj. Vprašanja nima na izpitnem lističu. Odgovarja po spominu, brez beležke. Število vprašanj pri posamezni nalogi kandidata je različno. Nekatera vprašanja se ponavljajo, a zaradi narave predmeta niso (vedno) nujna. Vprašanja so dveh vrst, in sicer: vprašanje ob nalogi (iz delavnice; strokovno, izkušensko) in teoretično (npr. *Vloga in vrste zavor*).
- 9. Potreben je razmislek o taksonomski zasnovi posameznega vprašanja in o številu posameznih vprašanj in podvprašanj pri kandidatu.**
10. Opombe:
- Skupina izpraševalcev se je na izpit pripravila. Pri slovenščini je imel izpraševalec za spremljanje govorjene besede pripravljene kriterije z opisniki za ocenjevanje posameznega kandidata, saj so ti odgovarjali posamezno. Funkcionalna raba jezika v komunikaciji (pogovor z mentorjem, ob temi) je tako vidnejša, lažje in natančneje spremljana in merjena.
 - Izpraševalec pri slovenščini, kjer se ocenjuje govorjena beseda (jezik v rabi, ob znani temi, po praktičnem delu), mora imeti za ustni del izpita pripravljene kriterije za ocenjevanje; s sodelavci mora biti v interakciji, a hkrati ohraniti **enakovrednost predmetne discipline**.
 - Če ostane zaključni izpit v programu AS interni, ustni izpit v domeni šole tak, je nujno timsko delo vseh strokovnih sodelavcev, ki poučujejo v oddelku (jezik v javni rabi, učni jezik, odnosni govor). Smiselno je tudi, da je izpit dvodelni: pisni in ustni, saj je v večji meri spremljana sporazumevalna zmožnost (govorjenje, branje, pisanje, poslušanje/gledanje).
 - Smotrneje je, da je pisni del izpita opravljen neposredno po šolskem pouku.
 - Če so kriteriji z opisniki pripravljene za posameznika in skupino dijakov v oddelku, pri pisnem in ustnem delu izpita, je tudi ocena pri zaključnem izpitu, pri predmetu, četudi je ta merjen posredno, (slovenščina) lahko celovita.
 - Taka zasnova izpita od izpraševalca nedvomno zahteva tudi sprotno evalvacijo napredka posameznega dijaka od začetka do konca šolanja; na izpitu pa enakovredno vključitev vseh izpraševalcev, timsko pripravo na izpit in individualno obravnavo kandidata.

MATEMATIKA

Pripravili: Nada Marčić, ZRSŠ, OE Ljubljana in mag. Cvetka Rojko, OE Murska Sobota

Spremljava pouka matematike je bila v letu 2007 opravljena na vseh štirih šolah, ki poskusno izvajajo program avtoserviser:

- Šolski center Ptuj, Poklicna in tehniška strojna šola
- Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška strojna šola
- Tehniški šolski center Nova Gorica, Poklicna in tehniška strojna šola
- Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad

Metodologija spremljanja: spletni vprašalnik za učitelje (priloga poročilu)

Poleg osnovnih podatkov o učitelju in šoli (A) je vprašalnik vseboval štiri sklope vprašanj:

B Poznavanje in ocena kataloga znanja za matematiko

C Načrtovanje in izvajanje pouka

D Nova vloga učitelja in dijaka

E Usposabljanje učiteljev

Vprašanja so bila usmerjena na novosti pouka matematike v programu Avtoserviser:

- Povezovanje matematike z drugimi področji
- Uporaba tehnologije
- Diferenciacija ciljev
- Različne oblike ocenjevanja
- Drugačna vloga učitelja in dijaka

Vsi štirje učitelji matematike, ki so bili vključeni v spremljavo, poučujejo v programu Avtoserviser od leta 2004.

B Poznavanje in ocena kataloga znanja za matematiko

Učitelji ocenjujejo katalog znanja za matematiko kot zelo dober (2) oz. kot dober (2). Iz kataloga razbirajo naslednje novosti:

- povezovanje matematike z drugimi področji (4)
- določene so kompetence dijakov, ki se jih razvija pri pouku matematike (3)
- diferenciacija (3)
- uporaba tehnologije (2)
- novi načini ocenjevanja (2)
- cilji urejeni po vsebinskih sklopih, ne po letnikih (1)
- spremenjena vloga učitelja (1)
- spremenjena vloga dijaka (1)

Le eden od učiteljev je pojasnil, zakaj ocenjuje katalog znanja kot zelo dober:

- pregledno so zapisane kompetence, ki jih razvijamo pri pouku matematike,
- pri posameznih temah je razvidna diferenciacija,
- zapisana so didaktična priporočila

C Načrtovanje in izvajanje pouka

Učitelji navajajo, da timsko načrtujejo pouk na naslednje načine:

- V okviru programskega učiteljskega zbora pred začetkom šolskega leta (4)
- V okviru programskega učiteljskega zbora na rednih tedenskih srečanjih (2)
- V okviru programskega učiteljskega zbora po potrebi, npr. ob posebnih dejavnostih dijakov (3)
- S posameznimi učitelji drugih predmetov in drugimi strokovnimi delavci na šoli (2)
- V okviru strokovnega aktiva pred začetkom šolskega leta (1)
- V okviru strokovnega aktiva po potrebi, npr. ob posebnih dejavnostih dijakov (1)

Vsi štirje navajajo, da se povezujejo z učitelji strokovnih predmetov in praktičnega pouka, eden od učiteljev pa tudi z učitelji slovenskega in tujega jezika.

Učitelji vključujejo v načrtovanje tudi dijake in sicer:

- Pri načrtovanju nove dejavnosti (npr. projekta) (3)
- Tako, da pri nadaljnjem načrtovanju upoštevajo njihove pripombe iz prejšnjih dejavnosti (2)

Uvajajo nove oblike izvajanja pouka:

- Projektni teden (4)
- Več učiteljev hkrati izvaja pouk v isti skupini dijakov (2)
- Projektni dan (1)

V pouk vključujejo naslednje novosti novega koncepta pouka matematike:

- Povezovanje matematike z drugimi področji (4)
- Diferenciacija ciljev (3)
- Uporaba tehnologije (2)

v različnem obsegu ur matematike, od 5 do 20 v šolskem letu.

Pri ocenjevanju znanja so uporabili naslednje načine ocenjevanja:

- Pisni preizkus (4)
- Ustno spraševanje (4)
- Projektna naloga (4)
- Matematično preiskovanje (1)

D Nova vloga učitelja in dijaka

Učitelji menijo, da se je njihova vloga spremenila v naslednjem smislu:

- Povečal se je obseg pedagoškega dela učitelja (4)
- Učitelj več sodeluje z drugimi učitelji (4)
- Učitelj dopušča večjo avtonomijo dijakom (4)
- Povečal se je obseg administrativnega dela učitelja (3)
- Učitelj ima večjo avtonomijo (3)

O spremenjeni vlogi dijaka menijo:

- Povečala se je dijakova odgovornost do lastnega znanja in učenja (4)
- Dijak je vključen v načrtovanje pouka (3)
- Dijak ima večjo avtonomijo (3)
- Dijak spremlja svoj napredek po dogovorjenih kriterijih (3)
- Dijak sodeluje pri oblikovanju končne ocene (2)
- Povečal se je obseg pravic dijaka (1)

E Usposabljanje učiteljev

Učitelji navajajo, da so se usposabljali za poučevanje v novih programih:

- V okviru seminarjev za uvajanje novosti v pouk matematike v novih programih (4)
- V okviru usposabljanja programskega učiteljskega zbora (3)
- V okviru tematskih konferenc na šoli (1)

Eden od učiteljev meni, da je »bilo kvalitetnih izobraževanj dovolj« in da mora nadaljevati s konkretno pripravo učnih gradiv za raziskovanja, povezovanje z drugimi področji in za aktivnejše oblike pouka.

Ostali učitelji menijo, da bi potrebovali usposabljanje na naslednjih področjih:

- Uporaba tehnologije pri pouku matematike (2)
- Povezovanje matematike z drugimi področji (2)

Navajajo, da se bodo udeleževali še nadaljnjega usposabljanja s področja poučevanja matematike v srednjih poklicnih šolah.

Še druga mnenja učiteljev:

- Učitelji, ki poučujejo v teh programih, bi se morali sestajati in izmenjevati izkušnje in gradivo
- Smiselno bi bilo pripraviti pisna gradiva za učitelje in dijake (morda tudi prevod tuje literature)

Glede na predstavljene odgovore učiteljev lahko rečemo, da je katalog znanja za matematiko v programu Avtoserviser dobro sprejet. Učitelji razumejo nove usmeritve pouka matematike, jih sprejemajo in iščejo poti za njihovo realizacijo. Seveda pa je to postopen in dokaj počasen proces,

kar se kaže v obsegu vključenosti novih konceptov v realizacijo pouka. Pripravljenost za nadaljnji razvoj je še zmeraj prisotna, kar je zelo vzpodbudno in odpira velike možnosti, da bo v nekaj letih nov koncept pouka matematike v praksi veliko doslednejši. Zunanja podpora, ki jo učitelji in šole potrebujejo, pa je predvsem v zagotavljanju materialnih pogojev za izvajanje sodobnega pouka matematike in kontinuirano usposabljanje učiteljev.

TUJI JEZIKI

Avtorici: mag. Nives Kreuh in mag. Liljana Kač, ZRSS

Ugotovitve spremljave v 2006/7 na podlagi odgovorov v intervjujih z učitelji

V intervjujih je sodelovalo šest od osmih učiteljic tujega jezika.

1. V čem je pouk/poučevanje v novem programu (avtoserviser) drugačno od pouka v starih programih?

- v načrtovanju pouka: povezovanje vseh predmetov s prakso (integracija, jezik stroke), načrtovanje pouka skupaj s sodelavci, skupno načrtovanje projektnih tednov (skupaj izbirajo teme, ki jih pri pouku potem skupaj izvedejo).

- v izvedbi pouka: pri pouku TJ delajo več s praktičnimi, strokovnimi besedili, zelo malo je obravnavanja »klasične« slovnice. Poleg učbenika uporabljajo gradiva, ki jih pripravljajo sami, pri tem si pomagajo tudi z internetom, različni učbeniki, priročniki.

- veliko več in bolj uporabljajo IKT pri pripravi in izvedbi pouka

- Preverjanje in ocenjevanje poteka po učnih sklopih – vsak dijak mora doseči minimalne standarde po zaključenem učnem sklopu.

- dijaki so bolj motivirani za delo, čutijo večjo odgovornost in učitelji so zaradi skupnega načrtovanja bolj povezani med seboj in seznanjeni z delom svojih kolegov.

Problemi:

- vsi učitelji navajajo preveliko število dijakov v posameznem oddelku. V tako številčnih razredih je težko ali celo nemogoče izvajati pouk TJ na tak način, kot je zapisan v tem novem poklicnem programu.

- združevanje dijakov različnih programov in/ali letnikov in stopenj izobraževanja (poklicna in strokovna smer, 1. in 2. tuji jezik, različni programi npr. frizer, avtoserviser in tehnik mehatronike, različni letniki) v en oddelek predstavlja resno oviro za uresničevanje ciljev pouka TJ

Predlagana rešitev: delitev dijakov v učne skupine.

2. Kakšen je odnos dijakov avtoserviserjev do vašega predmeta? Ali ga potrebujejo? Kako se to kaže?

- Odnos dijakov do predmeta je pozitiven, radi hodijo k pouku TJ, ker delajo praktične stvari, kot so: sami raziskujejo po slovarju in drugih virih, ker jih zanima jih jezik stroke in ker jim znanje TJ odpira neposredne zaposlitvene možnosti doma in v tujini.

- Dijaki ob takem pouku TJ vidijo splošno uporabnost TJ za opravljanje bodočega poklica.

- Vidijo uporabnost znanja TJ tudi v vsakdanjem življenju, npr. pri branju navodil za uporabo naprav, izdelkov, pri spremljanju tujih medijev.

3. Katere zmožnosti/kompetence razvijate pri vašem pouku? Z razvijanjem katerih kompetenc si pomagate pri uresničevanju ciljev vašega predmeta? Primeri.

- Vsi učitelji pravilno ugotavljajo, da razvijajo sporazumevalno zmožnost v TJ in to podkrepijo z navajanjem primerov (primer: dijaki zapisujejo, berejo, poslušajo povedi v TJ).

- Razvijajo tudi zmožnost uporabe IKT:

- s tem imajo težave zaradi slabe opremljenosti šol z računalniki oz. nedostopnostjo računalnic učiteljem TJ

- Razvijajo tudi podjetnostno zmožnost: največja možnost za to je med projektnimi tedni (tam so zajeti celostno razmišljanje, načrtovanje, pogajanje, odločanje in predstavitev lastnega dela)

- Zmožnost samostojnega učenja (uporaba slovarjev, računalnika, interneta pri pripravi in predstavitvi krajše seminarske naloge. Eden izmed opisanih primerov v 3. letniku: dijaki so predstavili delovanje, napake in popravila določenega sistema v avtomobilu v TJ)
- Odgovornost do okolja in zdravja: razvijajo najučinkoviteje v projektih tednih, prav tako
- socialne zmožnosti
- pri izmenjavi dijakov v tujini in projektih tednih dijaki razvijajo največ zmožnosti hkrati in tudi najučinkoviteje

4. Razvijate te zmožnosti/kompetence sami ali s pomočjo timskega načrtovanja? Primer izvedbe.

- Večinoma poučujejo same. Priložnost timskega načrtovanja je v projektih tednih.
- Primer 1: 80 % sama, 20 % timsko delo. Primer: priprava strokovnega besedišča in izdelava trijezičnega slovarja.
- Primer 2: kompetence razvija skupaj s preostalimi člani PUZ-a na tedenskih usklajevalnih sestankih. Razrednik vodi pregled medpredmetnih povezav in IKK. Posamezni učitelji se nato sami pripravijo na pouk.

5. Katere oblike / načine vrednotenja znanja uporabljate pri pouku?

Najpogosteje navedeno:

- vrednotijo različne izdelke v okviru projektih dni in zapise učne snovi
- pisno (test, pisni izdelki, plakat) in ustno (spraševanje, dialog, govorni nastop). Pri pisnih ocenjujejo poznavanje in rabo slovničnih struktur, besedišče, bralno razumevanje krajših besedil in pisno sporočanje. Pri ustnem ocenjujejo rabo ustreznega besedišča, slušno razumevanje v okviru pogovora, samostojnost pri sporočanju, jezikovno pravilnost.

Redkeje:

- vrednotijo skupinsko in v parih, samostojno delo doma, delo s sodobno tehnologijo, samovrednotenje in jezikovni listovnik.

6. Kako sodelujete v pripravi in izvedbi projektih tednov? Primer.

Skupaj s sodelavci načrtujejo projektne tedne pred pričetkom pouka, večinoma sodelujejo od načrtovanja do konca projektne dela, pri nekaterih pa samo v fazi izvedbe in evalvacije. Primer 1: izdelava plakata o orodjih: nemško-angleško-slovenski slovar; simulacija delovnega dne v delavnici.

Primer 2: tema: zavore, vključeni vsi predmeti (načrtovanje je potekalo timsko), pri TJ so izdelali dvojezični slovarček, besede so vsebinsko vežejo na zavore.

7. Kako je vaš predmet zastopan v odprtem kurikulumu?

Približno polovica učiteljev TJ ima nekaj ur iz odprtega kurikula, druga polovica ur iz odprtega kurikula nima.

Primer 1: prvi TJ: pol ure tedensko: v 1. in 3. letniku; polovico ure si deli z drugim predmetom, tako da je polovica razreda pri TJ, druga polovica pri drugem predmetu, zamenjajo se vsak drug teden.

Primer 2: drugi TJ ima v odprtem kurikulumu 2 uri tedensko v 1. in 2. letniku.

Primer 3: prvi TJ: ena ura tedensko v povezavi s prakso kot integrirana ura.

8. Kako uporabljate Katalog KK? Primer.

S pomočjo kataloga KK načrtujejo letno pripravo, oblikujejo minimalne standarde in načrtujejo uporabo IKT pri pouku.

9. Kaj bi v katalogu KK spremenili – dodali – izločili? Zakaj?

Izločila bi umetnostna besedila, dodala bi priporočila za opremo učilnice za pouk TJ.

10. Ali se po izteku poskusa Avtoserviser počutite dovolj usposobljeni za poučevanje v novih programih? Zakaj?

Čutijo se dovolj usposobljene za poučevanje, saj so imele veliko priložnosti za usposabljanja in srečanja z učitelji iste stroke.

Motijo jih le nenehne spremembe pravilnika o ocenjevanju.

Ne čutijo se dovolj sposobne poučevati v oddelku, kjer sta združena različna letnika ali celo dva različna programa, eden SPI, drugi SSI.

Kot prvi so bili deležni kar velike pomoči in so zato v veliki prednosti pred ostalimi učitelji.

Največ izkušenj so si pridobili prvo leto, ko so na šoli imeli le en oddelek in so se mu učitelji lahko veliko bolj posvečali kot sedaj, ko imajo v tem programu več oddelkov in še več novih programov.

11. Katere teme bi predlagali v programih usposabljanja za uvajanje (in izvajanje) novih programov? Zakaj?

Predlogi se večinoma nanašajo na vrednotenje znanja.

Predlog 1: Oblike in ocenjevanje znanja s primeri iz prakse.

Predlog 2: Medpredmetno povezovanje, projektno delo

Predlog 3: Načrt ocenjevanja znanja po novem pravilniku o ocenjevanju.

Predlog 4: Primeri dobre prakse.

Ugotovitve spremljave na podlagi opazovanega pouka

Metoda

Spremljavo smo izvedli z opazovanjem pouka, razgovorom z učiteljico in ravnateljem. Tema opazovanega pouka je bila medpredmetno povezovanje tujega jezika z drugimi predmeti.

Pri opazovanju pouka (5.12.2006) je šlo za povezavo angleščine z informatiko. Prof. angleščine in prof. informatike sta skupno načrtovali in izvedli učni sklop na temo računalnik in računalniška tehnologija. Opazovanje pouka je trajalo dve šolski uri. Na začetku učnega bloka sta bili v razredu obe profesorici. Dijakom sta dali natančna navodila za delo (razdelitev razreda, vsebina dela v razredu in v računalnici). Razred je bil razdeljen v dve skupini, vsaka je bila v svoji učilnici, po eni uri sta se skupini zamenjali. Tema učnega sklopa je bila v okviru teme računalnik in računalniška tehnologija **Urejevalnik besedil**.

Cilji pouka pri angleščini so bili:

- razširiti besedišče na temo urejevalniki besedil
- aktivna uporaba obravnavanega besedišča
- uporaba pravopisa in slovničnega pregledovalnika za popravljanje angleških besedil
- izboljševanje govornih zmožnosti
- razvijanje IKT kompetenc

Dejavnosti dijakov:

Skupina A:

Dijaki si s strani www2.arnes.si/~aandri na svoj računalnik prenesejo datoteko v angleškem jeziku »A letter to Stephanie« in nato:

- popravijo vse napake v besedilu z uporabo »Spelling & Grammar«,
- uporabijo slovar sopomenk za preverjanje neznanih besed,
- vse glagole oblikujejo v krepkem tisku,
- vse samostalnike v poševnem tisku,
- podčrtajo vse pridevnike,
- natisnejo (ali shranijo) dokument.

Skupina B:

Naloga 4: dijaki poiščejo slovenske ustreznice angleškemu seznamu ukazov (preverjanje neposredno preko multim. projektorja v slov. verziji Wordu)

Nal. 5: Dijaki razporedijo ukaze in orodja v ustrezne kategorije (preverjanje v slov. Wordu)

Nal. 6: Dijaki povežejo ustrezne dele stavkov – urjenje besedišča

Nal.7: Dijaki v stavke vstavijo ustrezne izraze - širjenje in utrjevanje besedišča v sobesedilu.

Nal. 8: Dijaki povežejo simbole z opisi in razložijo pomen angleških ukazov v slovenščini

Pričakovani standardi znanja za ta učni sklop so:

Dijak:

- pozna osnovne angleške ukaze pri delu z urejevalnikom besedila
- zna oblikovati besedilo po angleških navodilih
- zna uporabiti črkovalnik v angleščini za preverjanje in popravljanje besedila
- pozna osnovne besedne vrste in jih prepozna v besedilu
- zna razložiti pomen ukaza v Wordu v angleščini

- ukaze zna uporabiti pri delu z besedilom v angleščini

Rezultati z ugotovitvami

Dijaki so pri opazovanih urah razvijali osnovna cilja pouka TJ v srednjem poklicnem izobraževanju in sicer (Katalog znanja 2003, str. 4)

- pridobili strategije za delo z viri, podatki in gradivi,
- razvijali zmožnost za učinkovito vseživljenjsko učenje.

Še posebej pa so dijaki pri tem pouku razvijali IKT zmožnosti in sicer (Katalog znanja 2003, str. 9):

- Razumevanje pojma baze podatkov (zna vnašati in poiskati podatke).
- Predstavitev in zapis podatkov v računalniku ter predstavitev, zapis in prenos podatkov na različnih medijih (CD, disketa...).
- Uporaba vrste programske opreme (operacijski sistem, uporabniška programska oprema in razvojna orodja).
- Uporaba urejevalnika besedil za preprosto urejanje besedil in pisno predstavitev svojih izdelkov.

Po opazovanju pouka je profesorica angleščine v razgovoru poudarila razliko v izvajanju pouka v novem poklicnem programu v primerjavi z ostalimi predvsem v *načrtovanju in organizaciji pouka*: pouk načrtujejo vsi profesorji enega oddelka najprej za celo leto, potem pa se tedensko dobivajo in usklajejo svoje delo.

Kot problem je izpostavila prevelike razrede za učinkovit pouk tujega jezika in si želi vsaj eno uro na teden pouka v manjših skupinah.

Med pogovorom z ravnateljem sem ugotovila, da je za uspešno izvajanje novih poklicnih program odločilen zavzet in podjeten ravnatelj, ki ima dobro ekipo učiteljev. Na šoli stare delavnice preurejajo za pouk v novem programu. Za izvedbo pouka celotni kolektiv učiteljev pripravlja svoja učna gradiva. Največji problem ravnatelj vidi v tem, da v programu ni predvidena delitev dijakov na skupine in da se mora šola sami znati pri ustvarjanju pogojev za izvedbo programa po načelih, ki so tam zapisani. Za izboljšanje programa predlaga več prakse in še en tuj jezik.

NARAVOSLOVJE

mag. Mariza Skvarč, ZRSŠ, OE Nova Gorica in Anita Poberžnik, ZRSŠ; OE Slovenj Gradec

SPLOŠNE UGOTOVITVE:

V **TŠC Nova Gorica** učiteljica v celoti realizira fond ur, namenjen naravoslovju; izvaja neintegrirane ure pouka naravoslovje in integrirane vsebine v strokovnih modulih. Poleg tega je naravoslovju namenjeno še pol ure tedensko v 1. in 2. letniku iz odprtega kurikula. Učitelji sodelujejo in timsko načrtujejo (po tednih), da je naravoslovje smiselno vključeno v strokovni modul. Videla sem njihov »načrt«, iz katerega je razvidno, v katerih tednih se poučujejo integrirane vsebine naravoslovja (v katerem strokovnem sklopu in katere vsebine se takrat obravnavajo), določene tedne pa so ure naravoslovja neintegrirane. Učitelj strokovnega modula ni bil prisoten na intervjuju, ker ne poučuje naravoslovnih vsebin.

Na **Srednji poklicni in strokovni šoli Bežigrad** sta se intervjuja udeležila oba učitelja - učiteljica naravoslovja in učitelj strokovnega modula. V 1. letniku sta 2 uri naravoslovja, od tega 1 ura integrirana; oba učitelja imata skupaj to uro na urniku in takrat pouk poteka večinoma z delitvijo v dve skupini. Sicer pa se sproti dogovarjata, ali uro izvaja eden ali drugi. Učitelja sta na vprašanje, kako ocenjujeta integracijo, odgovorila, da je pozitivno. Če sem prav razbrala, v tem primeru ne gre za integracijo iz vsebinskega vidika, temveč je pozitivno to, da si lahko razdelita razred na dve skupini, z manjšo skupino dijakov pa je

mogoče izvajati določene dejavnosti, ki jih sicer s celim razredom ne bi (npr. eksperimentalno delo). V 2. letniku je naravoslovju namenjena le ena ura tedensko (neintegrirano), integracije ni. Učitelja sta poudarila, da je organizacijsko neizvedljivo, da bi se učiteljica naravoslovja vključevala v strokovni modul točno takrat, ko bi bilo smiselno z vsebinskega vidika. Skupno imajo v tem programu dijaki le 99 ur naravoslovja (66 + 33).

Na **ŠC Ptuj** v novem programu je pouk naravoslovja bolj dinamičen, saj poteka z IKT in različnimi viri. Odnos dijakov je pozitiven. Poudarek je na ekologiji, varovanju zdravja in delovanju človekovega telesa. Učiteljica kompetence razvija sama, sodeluje tudi pri timskem delu. Predmet ni zastopan v odprtem kurikulumu. V katalog ne bi dodajala vsebin, saj jih je dovolj.

Na **ŠC Velenje** v ciljno, medpredmetno in korelacijsko načrtovan pouk (dve leti po 2 uri tedensko) uvaja avtentične situacije. Dijaki zaznajo uporabnost naravoslovja predvsem v vsakdanjem življenju, pa tudi na poklicnem področju. Razvijajo kompetence reševanja problemov, socialne spretnosti, informacijsko komunikacijska pismenost, uporabno znanje, odgovorno ravnanje in zavest na ekološkem področju in ohranjanju zdravja. Ciljev je v katalogu znanj preveč, zato jih preseje in zaokroži v smiselne celote. Cilji in standardi so preohlapno zapisani, preveč jih je in preveč se ponavljajo. Primanjkujejo konkretne dejavnosti, ki so v korelaciji - integraciji s konkretnimi strokovnimi predmeti (vsebinskim sklopom). Za nadaljnje usposabljanje predlaga delavnice in dejavnosti iz integriranih sklopov naravoslovja ter timsko delo pedagoškega zbora - primeri dobre prakse - konkretiziranje možnih modelov na izvedbeni ravni.

V nadaljevanju sledijo odgovori na vprašanja v intervjuju:

1. V čem je pouk/poučevanje v novem programu (avtoserviser) drugačno od pouka v starih programih?

NG: pozitivno - timsko delo učiteljev (PUZ-i), kolikor je mogoče povezovanje vsebin, dejavnosti; projektni tedni, ki jih izvajajo integrirano oz. medpredmetno; odprti kurikulum.

LJ: slabše, ker je bilo prej več ur delitve v skupine; sedaj ni mogoče s tako velikimi razredi izvajati eksperimentalnega dela. Slabost so tudi NMS-ji.

PT: Razlikuje se v tem, da dijaki delajo s pomočjo računalniške tehnologije, s pomočjo knjižnih virov, izdelujejo plakate in krajše seminarske naloge. Zelo malo je frontalnega pouka, več dela v skupinah.

VE: Poučevanje je ciljno, medpredmetno in korelacijsko načrtovano ter izpeljano s sodobnimi metodami in oblikami. Uvajam avtentične situacije.

2. Kakšen je odnos dijakov programa avtoserviser do vašega predmeta? Ali ga potrebujejo? Kako se to kaže?

NG: v projektnih tednih, ko se izvajajo naravoslovne vsebine medpredmetno in v kontekstu. Všeč jim je in izkazujejo bolj pozitiven odnos do naravoslovja.

LJ: različno od dijaka do dijaka; vendar ne izpostavljajo, da se jim predmet ne bi zdel potreben in koristen.

PT: Odnos je pozitiven. Potrebujejo ga in kažejo velik interes pri temah, ko se pogovarjamo o zdravju, boleznih in pri učinkih škodljivih snovi na človeka.

VE: Pozitiven. Dijaki imajo radi naravoslovje. Zaradi skrbno načrtovanih vsebin in dejavnosti zaznajo uporabnost le-teh predvsem v vsakdanjem življenju, pa tudi na poklicnem področju. Pri projektnih tednih je vedno vpeta v vse etape: vsebinsko načrtovanje, organizacijo, izvedbeno in končno vrednotenje.

3. Katere zmožnosti/kompetence razvijate pri vašem pouku? S razvijanjem katerih kompetenc si pomagata pri uresničevanju ciljev vašega predmeta? Primeri.

Opomba: V dveh primerih sta bili učiteljici najprej malo v zadregi (kaj sploh so kompetence), iz česar sklepam, da niso kaj posebno usmerjeni v razvoj kompetenc pri načrtovanju pouka. Ko smo razjasnili, kaj so kompetence, pa sta navajali:

N.G.: velik poudarek na sporazumevanju v maternem jeziku (seminarske naloge, predstavitve...) in na razvijanju digitalne pismenosti (iskanje podatkov po internetu, oblikovanje...) Vse te dejavnosti izvajajo v šoli, le redko doma. Razvijajo še matematično kompetenco, socialno kompetenco, kulturno zavest in izražanje, učenje učenja.

LJ: Učenje učenja, socialne kompetence, varovanje okolja in zdravja

PT: 1. ekologija - razumeti osnovno delovanje ekosistema kot dinamičnega sistema s svojim naravnim razvojem (optimiziran sistem, ki se sam vzdržuje) in ključni pomen biodiverzitete za njegovo delovanje ter s tem povezano kvaliteto okolja in naravnih virov za preživetje in razvoj ...)

2. varovanje zdravja in razumevanje delovanja telesa - dojeti ohranjanje zdravja (telesno in psihično) v kvalitetnem okolju kot veliko vrednoto in predpogoj za kvalitetno življenje in samouresničitev. Na podlagi

razumevanja osnovnega delovanje lastnega telesa preventivno ravnati, opaziti spremembe med procesi v zdravem (telesno in psihično) in prizadetem telesu zaradi poškodb, dolgotrajnega stresa ali bolezni in ustrezno ukrepati.

VE: reševanje problemov, socialne spretnosti, informacijsko komunikacijska pismenost, uporabno znanje, odgovorno ravnanje in zavest na ekološkem področju in ohranjanju zdravja.

4. Razvijate te zmožnosti/kompetence sami ali s pomočjo timskega načrtovanja? Primer izvedbe.

NG: Sami in timsko (v projektih tednih)

LJ: Sami

PT: Načrtujem sama in s pomočjo timskega dela. Primer pri praktičnem pouku, možne poškodbe in prva pomoč (razvijanje KK zdravje in varnost pri delu).

VE: Sama in timsko - predvsem načrtovanje projektne dela.

5. Katere oblike / načine vrednotenja znanja uporabljate pri pouku?

NG. Seminarske naloge, pisni preizkusi, ustno ocenjevanje (spraševanje)

LJ: predvsem ustno preverjanje, ocenjevanje izdelkov, poročil, seminarских nalog

PT: Ustno preverjanje in ocenjevanje ter vrednotenje izdelkov.

VE: Ustno; pisno (testno); projektno delo (izdelava plakata, izdelka uporabne vrednosti, poročilo, predstavitev); skupinsko ali individualno; neformalno (refleksije)

6. Kako sodelujete v pripravi in izvedbi projektih tednov? Primer.

NG: sodeluje pri timskem načrtovanju programa oz. vsebin projektih tednov, učiteljica naravoslovja nato sama vodi oz. izvaja dejavnosti z eno skupino. Npr. projektni teden na temo Varstvo pri delu in varovanje zdravja – vodi skupine, v katerih je poudarek na vsebini Nevarne snovi (rokovanje z njimi, odpadki...) in Poklicne bolezni; projektni teden na temo Motorna vozila – vodi skupino, ki izvaja dejavnosti na temo Goriva

LJ: Včasih sodeluje zraven stroke pri kakšni projektni nalogi.

VE: Vedno vpeta v vse etape: vsebinsko načrtovanje, organizacijo, izvedbeno in pri končno vrednotenje.

PT: Sodeluje pri temi reciklaža avtomobila.

7. Kako je vaš predmet zastopan v odprtem kurikulumu?

NG: V 1. in 2. letniku je v odprtem kurikulumu namenjeno pol ure tedensko naravoslovju (tako da dejansko izvaja učiteljica naravoslovja skupno v 1. in 2. letniku 165 ur naravoslovja)

LJ: predmet ni zastopan v odprtem kurikulumu

VE: Ni zastopan, vse ure so dobili kolegi nosilci strokovnih predmetov. NAR poteka v 1. in 2. letniku po 2 uri na teden.

PT: Delno ali zelo slabo.

8. Kako uporabljate Katalog KK? Primer.

NG: Katalog je glavno vodilo pri načrtovanju pouka. Poskrbi za realizacijo večine ciljev (vse težko, ker je katalog preobsežen) in izbere med tistimi primeri dejavnosti, za katere ima pogoje za izvedbo in meni, da so za dijake zanimivi.

LJ: Katalog ni izvedljiv v tolikih urah, kot jih ima na voljo; izbere tiste cilje, ki so pomembni za stroko in glede na interes dijakov.

PT: informacijsko-komunikacijska pismenost (izdelava poročil); zdravje in varnost pri delu (v povezavi z prakso); okoljska vzgoja; socialne spretnosti; učenje učenja (v tem primeru vprašanje ni bilo dobro razumljeno)

VE: V pomoč je pri pripravi LDN in pripravi na izvajanje KK. Izhodišče so precej prečiščeni cilji iz učnega načrta (učitelj jih prečisti po svoje), ki jih smiselno zaokroži v tematske sklope.

9. Kaj bi v katalogu KK spremenili – dodali – izločili? Zakaj?

Opomba: **Obe** učiteljici sta izrazili mnenje, da bi bilo bolje, če bi tudi za program Avtoserviser veljal nov Katalog (februar 2007), ki se jima zdi boljši, zlasti pa je manj obsežen.

NG: preveč zdravstvene vzgoje, nege; izločila bi bioniko

LJ: ni se posebej odločila, kaj bi spremenila, predlagala je, da bi moralo biti dopuščeno, da se ga ne predela v celoti, temveč učitelj izbere iz ponujenega, kaj bo obravnaval.

VE: Cilji in standardi so preohlapno zapisani, preveč jih je in preveč se ponavljajo. Primanjkujejo konkretne dejavnosti, ki so v korelaciji - integraciji s konkretnimi strokovnimi predmeti (vsebinskim sklopom). Opaža, da dijakom primanjkujejo znanja o fizikalnih veličinah in te po potrebi doda.

PT: Nič, ker je ciljev dovolj.

10. Ali se po izteku poskusa Avtoserviser počutite dovolj usposobljeni za poučevanje v novih programih? Zakaj?

NG: Da, ker ima pozitivne izkušnje s poučevanjem v tem programu.

LJ: Da, ni imela težav.

VE: Da. Meni, da je prejšnjo usposobljenost še dogradila z razvijanjem lastnih kompetenc: iniciativnost, ustvarjalnost, inovativnost, odgovornost, motiviranje učencev za timsko delo... (doda: Nisem pa špica in tudi ne trdim, da se ne bi dalo še kaj popraviti.)

PT: Da, ker imam dovolj prakse.

11. Katere teme bi predlagali v programih usposabljanja za uvajanje (in izvajanje) novih programov? Zakaj?

NG: Vsebine iz bionike, ker učiteljem naravoslovja manjka teh znanj.

LJ: izobraževanja iz kemijske stroke - predstavitev določenih strokovnih tem, eksperimentov.

VE: Praktične delavnice in dejavnosti iz integriranih sklopov naravoslovja; Timsko delo pedagoškega zbora - primeri dobre prakse - konkretiziranje možnih modelov na izvedbeni ravni; Vsebine iz bionike - so predpisane, zdijo se mi dobre, žal jih strokovno premalo obvladam.

PT: Nič ne bi predlagala, ker menim, da je dovolj tem na razpolago.

NARAVOSLOVJE – INTEGRIRANI DEL

Tomaž Kranjc, ZRSŠ

Poročilo o izvajanju ciljev iz kataloga znanj Naravoslovje, ki so bili predvideni za integracijo v strokovno vsebinske sklope

UVOD

Poročilo obravnava analizo izvajanja tistih ciljev iz kataloga znanj (KZ) Naravoslovje, ki so bili predvideni za izvajanje v povezavi s strokovno vsebinskimi sklopi (SVS) v novih programih srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) avtoserviser, avtokaroserist, mehatronik operater, frizer, natakhar, kuhar, mizar. V vsakem izobraževalnem programu je opredeljeno, kateri cilji iz KZ se izvedejo v okviru ur samostojnega splošnoizobraževalnega predmeta Naravoslovje in kateri integrirano v okviru SVS. Obseg predmeta (132 ur) se je v vseh omenjenih programih praviloma¹ delil na dva enaka dela. 66 ur je namenjeno ciljem za splošnoizobraževalni del, ostali cilji v obsegu 66 ur pa naj bi se realizirali s povezovanjem ciljev strokovnega sklopa SVS.

Razporeditev sklopov iz Naravoslovja, ki naj se integrirajo, se od programa do programa razlikuje, Pripravljalci programov so predlagali sklope naravoslovja, ki se naj integrirajo v strokovni sklop glede na vsebinsko smiselnost povezovanja znanja naravoslovja s stroko, zaradi tega se razporeditev sklopov od programa do programa razlikuje, kar kaže spodnja preglednica.

Sklopi, ki niso predvideni za integracijo, se praviloma izvedejo v obliki samostojnega predmeta – praviloma zato, ker imajo učitelji znotraj izvedbenega kurikula možnost avtonomno oblikovati svoje učne načrte in s tem prilagajati dinamiko svojega (npr. splošnega) predmeta situaciji na področju izvajanja drugih predmetov ali strokovnih vsebinskih sklopov..

¹ Izjema je program mizar, kjer je v predmetniku 56 ur naravoslovja z opombo, da katalog predvideva 132 ur pouka – torej je v SVS integriranih 76 ur naravoslovja. Program grafični operater ima 99 ur v obliki samostojnega predmeta in 33 ur integriranih v SVS. Žal iz tega programa nismo dobili odgovorov na vprašalnik, zato ni prikazan v analizi.

Preglednica 1: Sklopi iz KZ Naravoslovje, ki so bili integrirani v posamezne programe

sklop ciljev iz KZ Naravoslovje...	...integriran v posameznih izobraževalnih programih					
	Avto-serviser	Avtokaroserist	mehatronik operater	frizer	kuhar, natakarak	mizar
Snov	X	X	X	X		X
Raztopine	X	X	X	X		X
Kovine	X	X	X			
Energijske pretvorbe	X		X			X
Bionika	X	X	X			
Polimeri		X		X		X
Varovanje naravne dediščine in okolja					X	X
Organske kisikove in dušikove spojine				X		
Vzgoja za zdravje					X	
Delovanje človeškega telesa in ohranjanje zdravja					X	

METODOLOGIJA

Analizo smo izvedli tako, da smo na vse šole, ki izvajajo zgoraj omenjene programe, poslali vprašalnike, v katerih so bili za vsak program posebej naštetih cilji iz ustreznih sklopov. Učitelji strokovno vsebinskih sklopov, v katerih naj bi izvajali dele naravoslovja, so pri vsakem cilju označili,

- ali so ga izvajali sami, brez sodelovanja z učiteljem naravoslovja;
- ali so ga izvajali v sodelovanju z učiteljem naravoslovja;
- ali je cilj v okviru ur SVS samostojno uresničeval učitelj naravoslovja
- ali pa da cilju ustreznih aktivnosti niso izvajali.

Prav tako so pri vsakem vprašanju lahko na kratko opisali dejavnosti oz. način, s katerim so uresničili ta cilj oz. zakaj jih niso mogli izvajati.

Podatke so posredovale šole:

Srednja strokovna in poklicna šola Celje (frizer, avtoserviser)

Srednja šola Ravne na Koroškem (mehatronik operater)

Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci (kuhar, natakarak)

Srednja šola za gostinstvo in turizem Radovljica (kuhar, natakarak)

Srednja šola za oblikovanje Maribor (frizer)

Šolski center Novo mesto – Srednja gradbena in lesarska šola (mizar)

Šolski center Ptuj – Poklicna in tehniška strojna šola (avtoserviser, avtokaroserist)

Šolski center Velenje - Poklicna in tehniška strojna šola (avtoserviser, mehatronik operater)

Preglednica 2: Razporeditev vrnjenih vprašalnikov po programih

	Število šol, ki so izvajale program	Število vrnjenih vprašalnikov
Avtokaroserist	2	3
Avtoserviser	4	8
Frizer	2	6
Grafični operater	1	0
Mehatronik operater	9	6
Mizar	4	1
Natakarak, Kuhar	2	2
	skupaj	26

REZULTATI

Obdelali smo vseh 26 vrnjenih vprašalnikov. Učitelji SVS, ki so jih izpolnjevali, imajo večinoma visoko izobrazbo (21 ali 81%) , eden ima višjo in štirje srednjo (15%). Po nazivu izobrazbe so večinoma diplomirani inženirji strojništva (11) ali profesorji kemije/biologije (8), posamično pa še dipl. ing. lesarstva, predmetni učitelj, elektrododelovodja, strojni tehnik in prometni tehnik.

Večina učiteljev SVS (75%) se ni še nikoli udeležila usposabljanja iz didaktike naravoslovja, med tistimi, ki so na takem usposabljanju bili, pa ga je večina zadnjič opravila že pred uvedbo sprememb, ki so jih zakoličila Izhodišča.

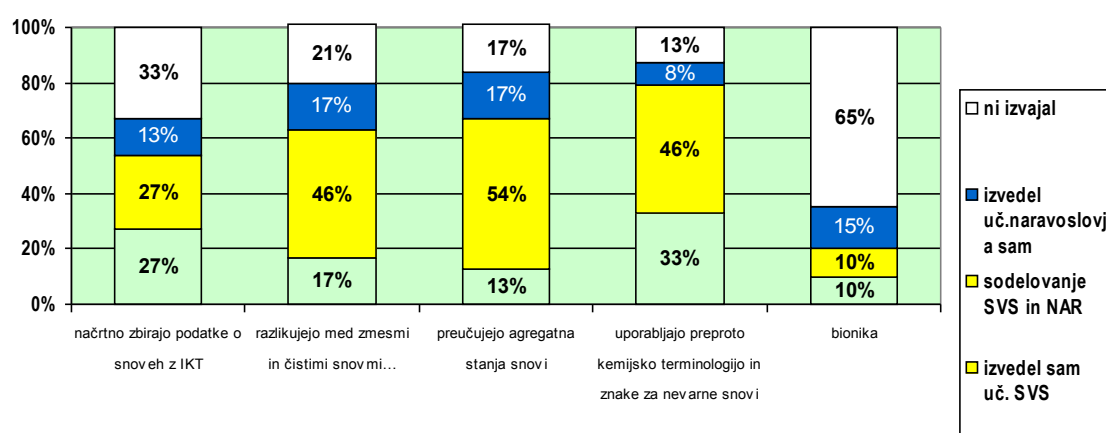
V integriranje naravoslovja so bili poleg izkušenih učiteljev vpeti tudi učitelji začetniki – 42 od sto jih s poučevanjem naravoslovja nima izkušenj. Izkušeni učitelji se s povezovanjem stroke in naravoslovja ukvarjajo že več kot 10 let. Vsak tretji med njimi ima med 10 in 19 let izkušenj, okoli petina pa več kot 20 let.

Znanje integriranih delov naravoslovja so večinoma ocenjevali učitelj(i) SVS sami (56 %). Le 20 % vprašanih učiteljev SVS pove, da so ocenjevali v sodelovanju z učiteljem naravoslovja. Okrog 12 % učiteljev SVS integriranih delov naravoslovja ni ocenjevalo, saj je te sklope ocenil učitelj neintegriranega naravoslovja sam.

Ocena iz integriranih sklopov naravoslovja je večinoma zapisana pri strokovno vsebinskem sklopu (72 %), 28 % učiteljev SVS pa poroča, da je zapisana pri predmetu naravoslovje.

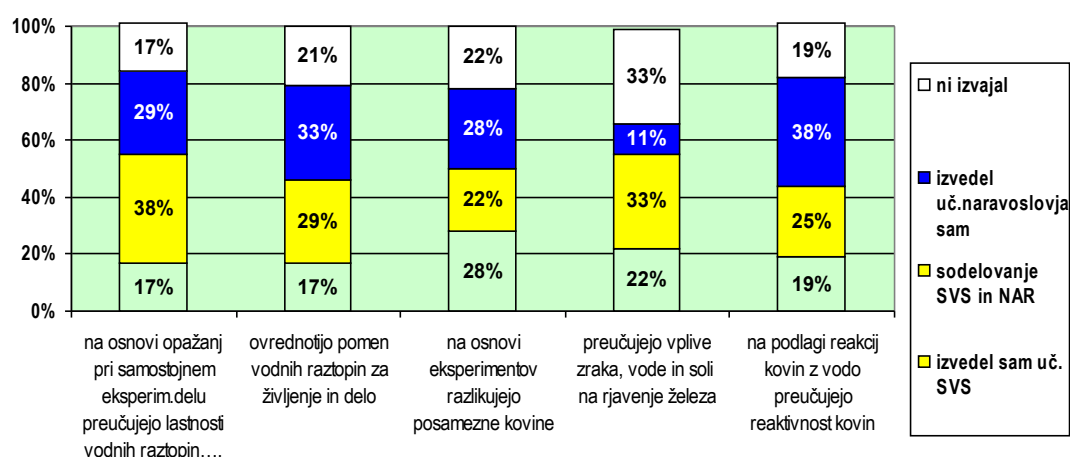
Iz zapisa v redovalnici večinoma ni možno razbrati, da gre za oceno integriranih vsebin, razen tam, kjer po dogovoru dveh učiteljev vsak uporablja eno stran okvirčka v redovalnici.

Slika 1: Deleži učiteljev, ki so uresničevali posamezne cilje iz sklopov SNOV in BIONIKA:

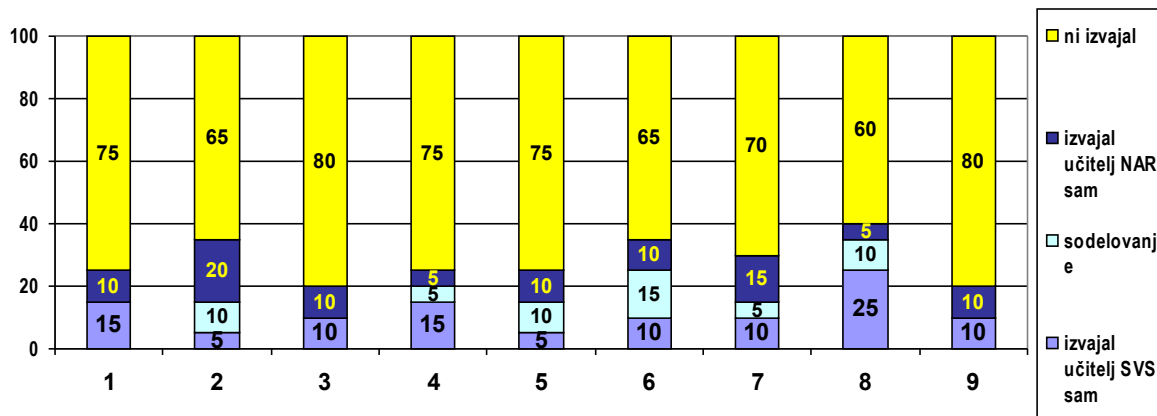
Analize kažejo na to, da so posamezne cilje iz sklopa *Snov* obravnavali ali v sodelovanju z učiteljem naravoslovja ali sami učitelji SVS. Ciljev bionike večina anketiranih učiteljev SVS ni izvedla.

Slika 2: Deleži učiteljev, ki so uresničevali posamezne cilje iz sklopov RAZTOPINE in KOVINE

Delež učiteljev SVS, ki poročajo, da so cilje s področja *Raztopin* in *Kovin* izvedli učitelji naravoslovja sami, je višji kot v primeru sklopa *Snov*. Na tak način so učiteljem naravoslovja odprli vrata v strokovno vsebinske sklope. Posamezni cilj so v približno enaki meri obravnavali ali sami učitelji SVS ali v sodelovanju z učiteljem naravoslovja.

Slika 3: Deleži učiteljev (v %), ki so uresničevali posamezne cilje iz sklopa ENERGIJSKE PRETVORBE

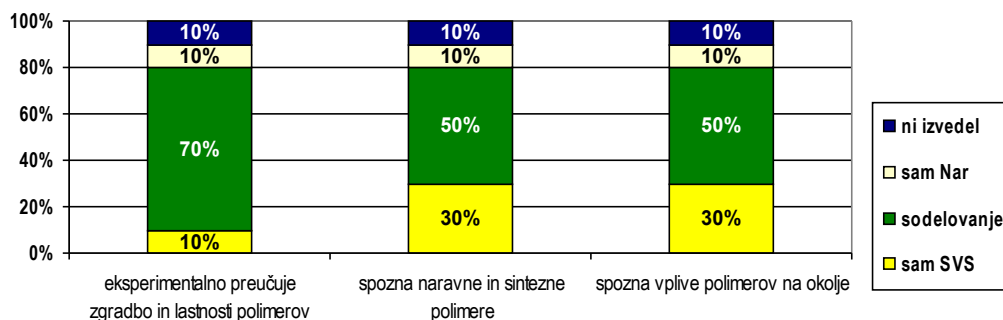

Legenda:

1. preučujejo energijske pretvorbe in prehode v zaprtem sistemu s pomočjo računalniške programske opreme in računalniških aplikacij za to področje
2. spoznajo, da brez pretvorb in pretoka energije, ki se dogaja znotraj sistemov, med sistemi in telesi (prenos s svetlobo, toploto, delom, snovjo ...), življenje in procesi v naravi niso mogoči
3. preučujejo energijske spremembe, ki nastajajo pri sežigu različnih snovi (sežig ogljikovodikov)
4. eksperimentalno preučujejo goriva kot vir energije, ki omogočajo številne človekove dejavnosti
5. samostojno in kritično vrednotijo osnovne in energijske spremembe glede na nastale produkte ter njihov vpliv na zdravje in okolje
6. z uporabo različnih virov kritično vrednotijo različne vrste goriv z vidika njihove uporabe, vpliva na okolje in zdravja ljudi in na podlagi razpoložljivih podatkov predvidevajo okoljsko ceno
7. na osnovi eksperimentalnih opažanj sklepati na uporabnost goriva in predvidevati posledice uporabe goriva na zdravje in okolje
8. kritično presoditi o smiselni uporabi alternativnih virov energije in hkrati upoštevati ekonomski vidik, vpliv na okolje in zdravje
9. s pomočjo računalniške programske opreme in računalniških aplikacij in ostalih virov proučujejo možnosti za zmanjšanje porabe goriv in nadomeščanja z alternativnimi viri energije kot so: vodna energija (glede na ekološko presojo – prekomerna uporaba le teh lahko negativno vpliva na spremembe mikroklimne, hitrosti toka, usedanje, vpliv na podtalnico in spremembe življenjskih združb) energija biobio, energija vetra, bioplina in energija iz zemeljske notranjosti.

Sklopa *Energijske pretvorbe* učitelji SVS večinoma niso izvajali, čeprav bi se ta sklop moral integrirati v stroko. Majhen odstotek učiteljev SVS je cilje iz tega sklopa uresničeval sam. Še manjši je delež učiteljev SVS, katerim so te cilje znotraj ur SVS uresničevali učitelji naravoslovja sami. Najmanjši delež poroča o sodelovanju in povezovanju pri izvedbi. Večinoma je do sodelovanja prihajalo pri izvedbi projektnega tedna. Kot vzrok neizvajanja pogosto omenjajo, da cilj izvaja drugi učitelj, da ta sklop še ni prišel na vrsto (če so s programom končali šele prvi letnik) ali da nimajo ustreznih računalniških aplikacij. Iz nekaterih odgovorov se da sklepati tudi, da posamezni učitelji SVS ne vedo, da morajo cilje tega sklopa iz KZ naravoslovja smiselno povezati in izvajati s cilji strokovnega sklopa na način, da nastane nov vsebinsko in didaktično zaokrožen učni sklop.

Slika 4: Deleži učiteljev, ki so uresničevali posamezne cilje iz sklopa POLIMERI

Cilje iz sklopa *Polimeri* so večinoma uresničevali v sodelovanju z učiteljem naravoslovja ali pa je za »integracijo« poskrbel učitelj SVS sam.

Za sklope *Varovanje naravne dediščine in okolja* (n=4), *Organske dušikove in kisikove spojine* (n=6), *Delovanje človeškega telesa in ohranjanje zdravja* (n=2) in *Vzgoja za zdravje* (n=2) smo pridobili manj podatkov, saj so »integrirani« zgolj v en program, ki se je izvajal pilotno, torej le na eni ali dveh šolah.

Med petimi cilji *Varovanja naravne dediščine in okolja* kar štirih niso izvajali, dvakrat zasledimo sodelovanje, dvakrat pa je cilj uresničeval učitelj SVS sam.

Sedem ciljev *Organskih kisikovih in dušikovih spojin* so v edinem programu, ki je to snov imel vključeno v SVS (frizer), na eni šoli izpeljali učitelji naravoslovja, ki so hkrati tudi učitelji strokovnih vsebinskih sklopov. Na drugi šoli so izvedli le enega od teh ciljev.

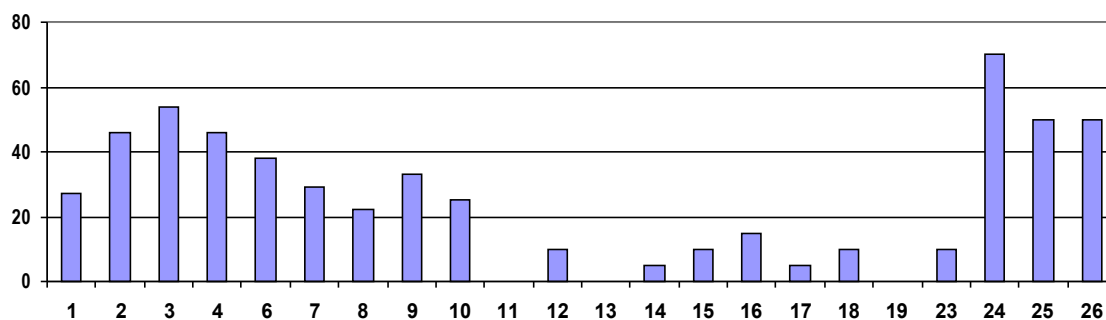
Dvanajst ciljev iz sklopa *Delovanje človekovega telesa* so v programih kuhar in natakak izvedli večinoma ali učitelji SVS ali učitelji naravoslovja sami. Sodelovanja je bilo malo, saj je oviralo delovni proces pri praktičnem pouku ali je zaradi neuskklajenosti med katalogoma stroke in naravoslovja le to s prilagajanjem snovi, ki se je obravnavala pri praktičnem pouku, izgubilo svojo rdečo nit.

Cilje *Vzgoje za zdravje* so morali integrirati le v programa kuhar in natakak. Večinoma so jih izvedli učitelji SVS sami, nekaj ciljev je izvajal učitelj naravoslovja sam, nekaj pa jih niso obravnavali. Sodelovanja in povezovanja, podobno kot zgoraj, je bilo malo.

UGOTOVITVE:

Cilj iz izhodišč, to je povezovanje strokovnega in splošnega znanja, je le delno dosežen. Povezovanje, ki je vključevalo učitelja naravoslovja (ki je praviloma profesor kemije, fizike ali biologije) in učitelja SVS, ki je praviloma diplomirani inženir ustrezne stroke), je bilo v nekaterih sklopih naravoslovja bolj očitno in bolj uspešno. Tako so določene cilje iz sklopov *Polimeri*, *Snov*, *Raztopine* in *Kovine* v veliki meri obravnavala oba učitelja povezano. Glej sliko 5.

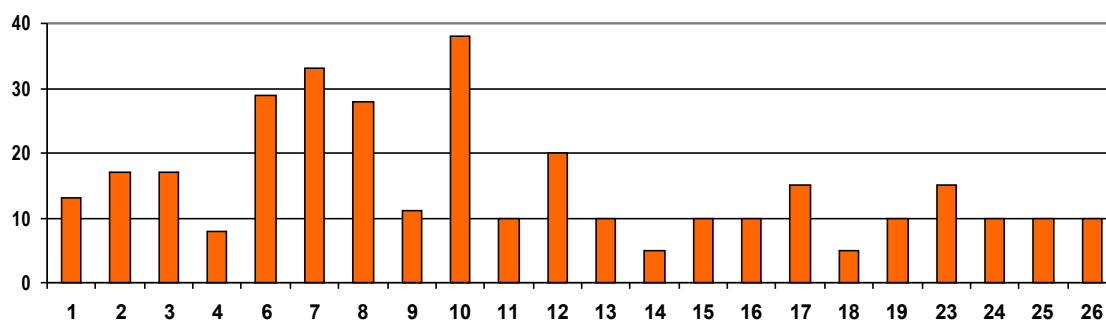
Slika 5: Delež učiteljev SVS (v %), ki so posamezni cilj izvajali v sodelovanju z učiteljem naravoslovja

Legenda: cilji so označeni s številko iz vprašalnika in prikazani na vodoravni osi: 1- 4 Snov, 6-7 Raztopine, 8-10 Kovine, 11-19 Energijske pretvorbe, 23 Bionika, 24 - 26 Polimeri.

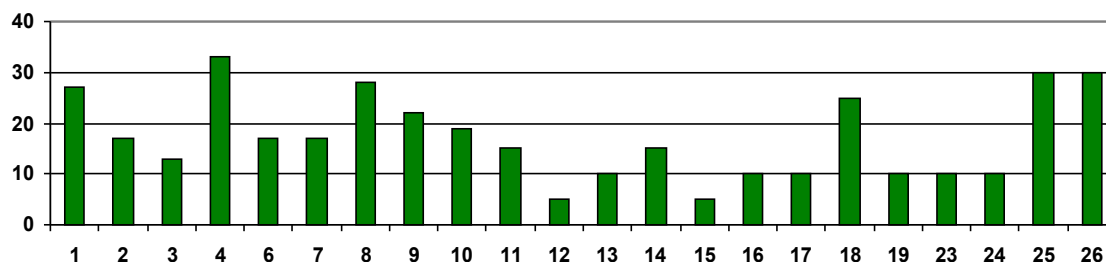
Del ciljev iz KZ naravoslovje so v okviru ur SVS samostojno izvedli učitelji naravoslovja. To posebej velja za cilje iz sklopov *Kovine* in *Raztopine*, nekaj ciljev iz *Energijskih pretvorb* in *Bioniko*. Glej sliko 6.

Slika 6: Delež učiteljev SVS (v %) , ki poročajo, da je cilj v okviru ur SVS samostojno izvedel učitelj naravoslovja

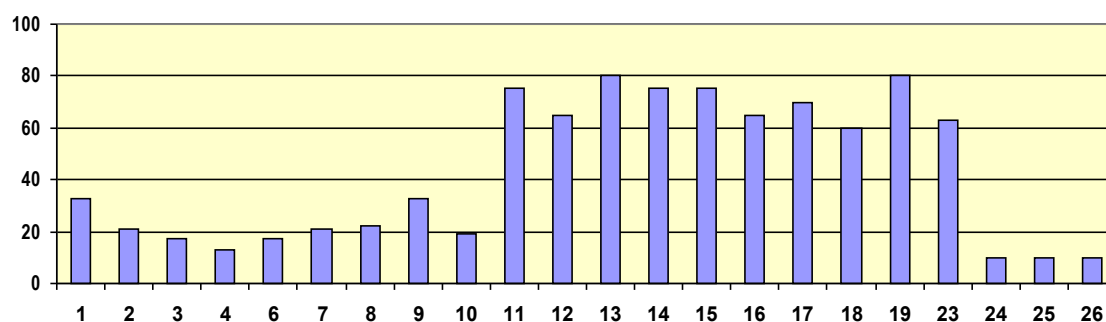
Del ciljev iz KZ naravoslovje, ki naj bi bili integrirani v SVS posameznih programov, so samostojno obravnavali učitelji stroke. Najbolj pogosto so se za to odločili pri obravnavi cilja 4 (*snov*), podobno pa tudi pri *polimerih*, *kovinah* in enem cilju iz *energijskih pretvorb*. Glej sliko 7.

Slika 7: Delež učiteljev SVS (v %), ki so cilj izvajali sami, brez sodelovanja z učiteljem naravoslovja

Med cilji, ki jih učitelji SVS niso zasledovali, jih je največ iz sklopa energijske pretvorbe. Lahko rečemo, da večina učiteljev, zajetih v našo anketo, tega ni obravnavala. Tudi pri drugih ciljnih smo zasledili med učitelji (sicer manjše) deleže neizvajanja. Glej sliko 8.

Slika 8: Delež učiteljev SVS (v %), ki niso izvajali posameznega cilja

Empirični podatki podpirajo sicer že več časa znane ugotovitve, zbrane sporadično na usposabljanjih ali individualnih refleksijah s vpletenimi v prenovo, posebej v integriranje naravoslovja. Učitelji, ki bi morali izvajati te integrirane vsebine, jih iz različnih razlogov ne morejo izvesti. Povezovanje učitelja naravoslovja in učitelja strokovnega sklopa je zahteven proces, ki je zelo odvisen od strokovne usposobljenosti učiteljev, njihove pripravljenosti na sodelovanje in pogojev na šoli (prostorski pogoji, urnik, število in vrsta programov, ki jih šola izvaja, število dijakov, organizacija praktičnega dela dijakov, itd.) in vrste programa. Pokazalo se je, da s strani države zapovedanih vsebin ni mogoče v celoti realizirati. Na določenih šolah se je pokazalo, da so učitelji pri načrtovanju izvedbenega kurikula ugotovili, da predlagane integracije ni mogoče izpeljati.

Največ problemov, ki se pojavljajo ob integriranih vsebinah oz. njihovem izvajanju, je povezanih z usklajevanjem urnikov. Premalo je dogovarjanja med učitelji naravoslovja in učitelji stroke.

Določenih vsebin se pač ne da integrirati: samo naravoslovje izgubi rdečo nit. Za neko snov bi rabili 10-15 ur pri naravoslovju, pri stroki pa so v tem času s snovjo že naprej. Postavlja se vprašanje, ali zaključiti z začeto temo, ali se prilagoditi stroki in kar začeti z novo vsebino tudi pri naravoslovju.

Na eni od šol sta izvajali pouk isto uro obe profesorici. Vsaka svoj del vsebin. Nato so na PUZu usklajevali vsebine, ki so se obravnavale pri različnih predmetih v tistem tednu. Ko je učiteljica naravoslovja ugotovila, da ni plačana, če gre skupaj z učiteljem SVS na uro SVS, je nehala.

Predpostavljamo, da bi večji del teh neizvedenih ciljev bil izveden, če bi ostal v tistem delu naravoslovja, ki mu ni bilo zapovedano »integrirati se«, ali da bi povezovanje bolje zaživel, če bi učitelji smeli ob vsakem v katalogu zapisanem cilju premisliti in organizirati morebitno povezovanje. Model 66+66, ki je brez vsake vsebinske argumentacije razdelil naravoslovje na dva dela, se v praksi ni obnesel.

Predmetna skupina za naravoslovje je na ugotovitve reagirala sproti, že med izvajanjem programa, tako da je predlagala nov katalog za naravoslovje, ki je bil sprejet na strokovnem svetu v februarju 2007 (za nove programe biotehniškega in tekstilnega področja). Po tem novem katalogu integriranje ni več zapovedano, ampak možno, prepuščeno izvedbenim možnostim šole, iznajdljivosti učiteljev in organizacijskim ukrepom programskega učiteljskega zbora. V novem katalogu znanj so tudi spremembe v učnih sklopih, ki jih je predmetna skupina umestila v katalog na osnovi rezultatov spremljave o realizaciji kataloga za naravoslovje. Novi KZ za naravoslovje je nujni predpogoj za programe PTI, saj so katalogi znanj za

naravoslovne predmete v srednjem strokovnem izobraževanju usklajeni z naravoslovjem iz SPI in pomenijo nadgradnjo za eno stopnjo izobraževanja.

PREDLOG

Predlagamo, da se katalog znanj Naravoslovje iz februarja 2007 uporablja tudi v programih, v katerih pouk poteka po katalogu iz decembra 2003.

Zahvaljujem se Aniti Poberžnik za kritično branje osnutka.

DRUŽBOSLOVJE

Poročilo sestavil: Igor Lipovšek, ZRSŠ, OE Ljubljana.

Ob koncu velikega srpana 2007 je bila opravljena anketa med učitelji družboslovja. Nanjo so odgovorili 4 učitelji.

Vsi odgovarjajo, da pouk v programu avtoserviser načrtujejo drugače kot v starih programih. Čeprav jim katalog omogoča tudi drugačen pristop, pouk poteka po zaporednih predmetnih sklopih, tako kot so zapisani v katalogu; ločeno geografske, zgodovinske, sociološke in državljanske vsebine. Večina ure razdeli enakomerno (po 30 ur) na vsak predmetni sklop. Kljub temu pa jih večina trdi, da pouk poteka medpredmetno; z združevanjem in povezovanjem predmetnih vsebin.

Vsi učitelji so spremenili način ocenjevanja v novem programu, vsi pa tudi, čeprav jih k temu katalog in pravilnik ne zavezuje, pisno ocenjujejo znanje.

Vsi učitelji so aktivni pri pripravi projektnih tednov in odgovarjajo, da je njihova aktivna vloga v skladu z njihovimi pričakovanji.

Naslovi projektnih tednov v 1. letniku so bili:

- Učenje učenja (ogled kraja v katerem obiskujejo šolo, študijska knjižnica, uporaba podatkov...),
- Avto
- Preventiva v poklicu in prometu
- Ekologija v avtoservisni stroki
- Avto skozi čas
- Jaz, državljan EU

Naslovi projektnih tednov v 2. letniku so bili:

- Pralni stroj,
- Mehatronski sistemi
- Promocija poklica
- Novosti v svetu avtomobilizma
- Karoserija
- Priprava avtomobila na zimo

Naslovi projektnih tednov v 3. letniku so bili:

- Mehatronski sistemi
- Izdelava projektne naloge – priprava na PZD

Pouk so povsod usmerili v več dejavnosti dijakov. Nekaj izkušenj:

- Vsak dijak naredi seminarsko delo z nastopom (predstavitev z elektronskimi prosojnicami (Power point), ki jo lahko pripravi tudi v šoli). Pri številnih vsebinah so vključili tudi delo doma predvsem zaradi razumevanja posameznih pojmov ali sklopov vsebin.
- Za posamezne vsebine so uporabljali spletne strežnike, (You tube), poučne oddaje... Samostojno delo so pokazali na projektnih tednih in strokovnih ekskurzijah s svojimi poročili.

- Imajo skupinsko delo, delo v dvojicah, individualno delo (z zemljevidi, učnimi listi, slikovnim gradivom, literaturo, predstavljanje referatov in izdelkov)
- delajo z literaturo, naredijo referate snemajo videokasete, opazujejo.

Učitelji tudi timsko sodelujejo s svojimi kolegi. Skupno načrtujejo učni proces. Redno se sestajajo 1x tedensko, čeprav je včasih težje izvedljivo, ker poučujejo tudi v drugih programih in izmenah. Pomembno je, da so se stroka in drugi predmeti začeli upoštevati in poslušati. Medpredmetno povezovanje je še najbolj zaživelo med projektnimi tedni.

Od integriranih ključnih kvalifikacij so pri predmetu družboslovje v ospredju socialne veščine, medkulturnost, varovanje zdravja in okolja, trajnostni razvoj in okoljska vzgoja. Razvijajo tudi učenje učenja, podjetnost, sporazumevalne zmožnosti ter načrtovanje in vodenje kariere.

Poučevanje v starih programih se jim zdi boljše, ker je več ur pouka družboslovja in manj birokratskih opravil. V novih programih pa se jim zdi boljše, ker se redno sestajajo v PUZ, več je medpredmetnega sodelovanja in dijake bolj aktivirajo. Čutijo pomanjkanje povezav z lokalnim okoljem.

V katalogu družboslovja pogrešajo napisane minimalne standarde (zdaj ko pravilnik o ocenjevanju predvideva NMS), pri sodelovanju z ZRSŠ pa si želijo predstavitev primerov dobre prakse in da bi na študijskih srečanjih skupaj določili minimalne standarde in opisnike.

ŠPORTNA VZGOJA

Gorazd Sotošek, ZRSŠ, OE Celje.

Z zaključkom šolskega leta 2006/07 se je končalo poskusno izvajanje programa Avtoserviser. Ta je bil uveden kot nov program, pripravljen na podlagi izhodišč iz leta 2001. Program je potekal na štirih srednjih šolah:

	šola	športni pedagog
1	Tehniški šolski center Nova Gorica	Tomaž Vidmar
2	Šolski center Ptuj, Poklicna in tehniška strojna šola	Milenko Potočnik
3	Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad	Janko Čaleta
4	Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška strojna šola	Janez Nahtigal

Splošno o predmetu športna vzgoja

Športni vzgoji je bila sprva namenjena le ena ura tedensko. V drugem letu poteka programa je bila za nove programe SPI uvedena sprememba in sicer je športna vzgoja dobila dodatno uro, skupaj tako dve uri športne vzgoje tedensko. Poskusni program je potekal do konca tako kot je bil zastavljen, torej z eno uro tedensko v prvem in drugem letniku ter dvema urama tedensko v tretjem letniku (polovico šolskega leta).

V poteku tega programa sta imeli šoli iz Ljubljane in Ptuja takšno število ur ŠVZ, kot je predvideno v predmetniku: 1. in 2. letnik po 1 uro, 3. letnik 2 uri. Šola iz Velenja je iz ur odprtega kurikula dodala drugo uro ŠVZ v 2. letniku, šola iz Nove Gorice pa je že v začetku dodala uro ŠVZ iz ur odprtega kurikula in je tako ves program izvedla z dvema urama tedensko.

Splošno o programu z vidika ŠVZ

Poskusni program avtoserviser je bil ob uvedbi za dijake zelo privlačen. Tudi učitelji so bili bolj motivirani, več je bilo timskega dela in skupnega načrtovanja. Dijaki potrebujejo ŠVZ in imajo do tega predmeta zelo pozitiven odnos. Da pa bi dijaki ŠVZ lahko imeli radi ta predmet, potrebujejo več ur tedensko. Ob samo eni

uri tedensko manj znajo in so tako manj uspešni v športu, kar pa veliko pomeni tudi za njihovo samopodobo. V eni uri ne vidijo smisla, večine vsebin ne morejo niti dobro spoznati.

Povezave ŠVZ s splošnimi in strokovnimi predmeti

Povezav športne vzgoje z drugimi predmeti je bilo nekaj na dveh šolah, na preostalih dveh pa tega niso izvajali zaradi premajhnega števila ur in drugih problemov. Na šolah, kjer povezave so bile, so predmet ŠVZ povezali s splošnimi predmeti na eni tudi s strokovnimi. Povezavo s strokovnimi predmeti so izvedli na predlog učiteljev teh predmetov.

Učitelji športne vzgoje so povezali znanja tega predmeta s poklicem, ki ga bodo dijaki opravljali. Pozornost so posvetili predvsem tistim poklicnim situacijam, kjer pride do obremenitev hrbtenice (dvigovanje), gibljivosti ramenskega obroča in obremenitvam trupa. Poudarili so še pomen splošne telesne pripravljenosti, pomen zdravega načina prehrane in življenja sploh, ogrevanja pred fizičnim naporom.

Kompetenčna naravnost ŠVZ

Učitelji ŠVZ izpostavljajo pomembnost razvijanja socialnih kompetenc pri njihovem predmetu ter varovanja zdravja. Posebej se o razvijanju kompetenc ne pogovarjajo z učitelji drugih predmetov, se pa usklajujejo v aktivih svojega predmeta.

V fazi uvajanja novih programov se na sestankih PUZ-ov bolj ukvarjajo z zadevami okoli samega uvajanja, manj pa s podrobnejšim usklajevanjem poučevanja oz. razvijanja kompetenc. Tudi na športnih dnevih ni bilo sodelovanja z drugimi predmeti na tem področju.

Ocenjevanje, standardi znanj

Ocenjujejo predvsem gibalna znanja, manj teoretična znanja. Ocenjujejo tisto kar delajo, izdelane imajo kriterije in opisnike ocenjevanja. Dijake seznanijo s splošnimi kriteriji za ocenjevanje na začetku šolskega leta, podrobneje pa pri preverjanju.

Minimalne standarde znanja so na šolah, kjer niso imeli dodatne ure ŠVZ, opredelili zelo nizko, za kar je spet vzrok premalo ur predmeta. Iz istega razloga so težave tudi pri zahtevi po preverjanju pred ocenjevanjem. To rešujejo tako, da izberejo le posamezne učne sklope iz kataloga znanj. Težave so pri gimnastiki, kjer nekateri dijake ne dosežejo niti minimalnih standardov ter pri plesu, kjer pa je posebnost ta, da so v tem programu le dijaki.

Na šolah z dodano drugo uro ŠVZ je stanje boljše, vendar tudi tukaj nekatere učne sklope iz KZ izpustijo. Dijaki opredeljene standarde znanj pri izvajanih učnih sklopih dosežejo.

Vsi upoštevajo vodilo, da naj bo ocenjevanje in ocena spodbudno za dijake.

Načrtovanje dela

Na eni od šol v poskusu s športno vzgojo niso sodelovali pri izvedbi nobenega projektnega tedna, na eni pa le enkrat v času šolanja. Na šoli, kjer niso sodelovali navajajo, da so projektni tedni namenjeni zlasti strokovnim predmetom.

Na preostalih dveh šolah so sodelovali v projektnih tednih, na eni od njih tako, da je bil športni vzgoji posvečen ves dan. Pri tem so izbrali naslednje vsebine: preverjanje znanja plavanja, fitnes, orientacijski pohod in turnir v nogometu.

Z vsebinami ŠVZ sodelujejo v projektnih tednih predvsem zaradi popestritve vsebin le-teh.

Pri svojem delu športni pedagogi vključujejo metode in oblike dela, ki so prilagojene različnim sposobnostim dijakov.

Katalog znanj

Katalog znanja vsi športni pedagogi uporabijo predvsem na začetku šolskega leta pri pisanju letne delovne priprave ter pri pripravi izvedbenega kurikula. Pri katalogu znanj uporabijo predvsem del z učnimi sklopi. Pri katalogu bi v dveh primerih izločili učni sklop ples oz. ga predstavili v interesni program. V dveh primerih bi učitelja pustila katalog takšen kot je. Navajajo, da je katalog boljši od prejšnjega in da je v pomoč.

Športni pedagogi o sebi

Vsi športni pedagogi menijo, da so dovolj usposobljeni za poučevanje v novih programih. Eno mnenje je, da imajo dovolj znanja, da pa ga nimajo kdaj uporabiti zaradi premajhnega števila ur ŠVZ.

Za nadaljnje usposabljanje je bila predlagana le tema, ki se nanaša na delo z dijaki s posebnimi potrebami in pa za delo v slabih prostorskih razmerah.

Analiza rezultatov športnovzgojnih kartonov

Analize rezultatov testiranj za športnovzgojni karton opozarjajo na slabe rezultate, ki so jih dijaki tega programa dosegli v primerjavi s svojimi vrstniki, ki imajo več ur športne vzgoje tedensko. Primerjave kažejo, da se je gibalna zmogljivost dijakov tega programa v času šolanja zmanjšala za 10%. Analize rezultatov ene od šol, kjer so bili dijaki preverjeni v vseh merskih postopkih v vseh treh letih šolanja, kažejo, da so dijaki v tem času enakomerno izgubljali na svojih gibalnih sposobnostih. Najslabše rezultate so dosegli v količini podkožnega maščevja, po posameznih šolah imajo zelo slabe rezultate še v mišični moči trupa, koordinaciji in hitrosti izmeničnih gibov. Izpostavljena je tudi neuskkljenost različnih gibalnih sposobnosti.

Analize kažejo, da v poskusnem programu avtoserviser delež dijakov z nizkimi gibalnimi sposobnostmi sega od skoraj polovice pa vse do dveh tretjin vseh dijakov. Pri teh dijakih so gibalne zmogljivosti tako nizke, da se lahko predvideva, da zelo težko sledijo šolskim obveznostim pri teoretičnem in še posebej pri praktičnem pouku.

Prav tako lahko sklepamo, da bodo dijaki s takimi gibalnimi sposobnostmi težko opravljali svoj poklic oziroma bodo imeli pri tem določene zdravstvene težave.

V prilogah so podane podrobnejše analize rezultatov športnovzgojnega kartona po šolah, ki so jo opravili na Fakulteti za šport.

Priloge:

- Analiza ŠVZ kartona za SPSS Bežigrad
- Analiza ŠVZ kartona za TŠC Nova Gorica
- Analiza ŠVZ kartona za PTSS Velenje
- Analiza ŠVZ kartona za PTSS Ptuj

Analiza telesnega in gibalnega razvoja za dijake programa Avtoserviser Poklicne in tehniške strojne šole na ŠC VELENJE

dr. Janko Strel, Fakulteta za šport

Primerjave gibalnega razvoja dijakov programa avtoserviser velenjske srednje poklicne šole nam kaže, da se je gibalna zmogljivost dijakov od 1. do 3. letnika, primerjalno s slovenskimi vrstniki iste starosti, zmanjšala za 9,4%. Zmogljivost dijakov v 1. letniku je bila takšna, da je bilo v Sloveniji manj zmogljivih 24,2 vrstnikov, v 3. letniku v letu 2007 pa samo še 13,6% dijakov. Iz navedenega sledi, da je skupina dijakov avtoserviserjev z vidika motoričnega razvoja še vedno zelo kritična in je zelo nazadovala v gibalnem razvoju.

Najbolj zaskrbljujoče je stanje v sposobnosti hitrosti izmeničnih gibov z rokami, ki je pomembno povezana s koordinacijo gibanja z rokami, kjer so rezultati tako slabi, da je v Sloveniji samo še 1% dijakov, ki so z vidika hitrosti izmeničnih gibov z rokami v slabšem položaju. Omenjena sposobnost (ki je v veliki meri prirojena, toda se jo da z zelo skrbno načrtovanim procesom športne vzgoje tudi znatno izboljšati) je verjetno zelo pomembna za delo avtoserviserja.

Koordinacija gibanja celega telesa pa tudi mišična moč ramenskega obroča in rok sta med najboljšimi sposobnostmi in sta sicer na ravni povprečnih zmogljivosti slovenske mladine, predvsem na račun nekaterih posameznikov, ki so dosegli izvrstne rezultate in so verjetno vključeni v proces kakovostnega treninga tudi izven šole (manjša verjetnost pa je, da so izjemni talenti).

Telesni razvoj dijakov je primeren in ne kaže pomembnih odklonov, seveda z vidika skupine. Če podrobneje pogledamo podatke posameznikov je razvidno, da so zelo heterogena skupina. Nekateri dijaki imajo izvrstne telesne lastnosti, zato pa je precej tistih, ki imajo velike probleme v telesnem razvoju, saj če bi izračunali BMI, bi nekateri bili uvrščeni v skupino debelih mladostnikov.

Pri dijakih je tudi razvidna zelo velika neusklajenost različnih gibalnih sposobnosti, kar zelo verjetno povzroča tudi manj usklajeno delovanje drugih biopsihosocialnih razsežnosti. Prav zaradi tega predvidevam, da je kot skupina dijakov zelo težko vodljiva in tudi učno manj zmogljiva.

Skupina dijakov je zelo heterogena, saj je skoraj ena tretjina dijakov nadpovprečno gibalno zmogljiva v primerjavi z dijaki iste starosti v Sloveniji. Toda na drugi strani je relativno veliko število tistih, ki so gibalno in verjetno tudi zdravstveno ogroženi in seveda z veliko verjetnostjo tudi učno problematični.

Priporočljivo bi bilo, da bi dodatno zdravniško pregledali vsaj tiste dijake, ki imajo XT vrednost nižjo od 45 (7 dijakov). Nujno pregled pa za tiste, ki imajo XT vrednost nižjo od 40 (4 dijaki).

Priporočam izdelavo poglobljenega učnega načrta, ki mora posebno pozornost posveti tistim dijakom, pri katerih opazimo izjemno nizko raven hitrosti izmeničnih gibov z rokami. Priporočam takšno športno aktivnost, da bodo dijaki tedensko športno aktivni vsaj eno uro na dan v šoli in izven nje, da bodo tisti dijaki, ki so gibalno najbolj ogroženi, vsaj delno lahko izboljšali zelo skromno gibalno zmogljivost. Poseben poudarek predlagam na razvoju hitrosti izmeničnih gibov z rokami in mišični moči trupa.

Podal sem le kratko analizo z najbistvenejšimi ugotovitvami, priporočljivo pa bi bilo izdelati tudi analizo po posameznikih, v nekaterih primerih pa bi bilo primerno, da bi sodeloval tudi zdravnik in psiholog. Predvidevam, da ob problemih gibalnega in telesnega razvoja, obstajajo tudi zdravstveni, socialno-psihološki in tudi problemi učne uspešnosti skoraj polovice preverjenih dijakov. Preprosto povedano, več kot polovica dijakov je na tako nizki ravni gibalne zmogljivosti, da zelo težko sledijo šolskim obveznostim in to tako z vidika teoretičnega in še posebej praktičnega pouka.

Opozarjam na zelo veliko heterogenost med dijaki v razvoju gibalnih sposobnosti in telesnih značilnosti, zato je potrebno pristopiti z večstransko analizo biopsihosocialnih razmer pri dijakih Srednje poklicne šole Velenje - program avtoserviser.

Analiza telesnega in gibalnega razvoja za dijake programa Avtoserviser Srednje strojne in prometne šole na TŠC NOVA GORICA

dr. Janko Strel, Fakulteta za šport

Primerjave gibalnega razvoja dijakov avtoserviserjev novogoriške Srednje poklicne šole bo žal pomanjkljiva, ker učitelji niso preverili dijakov v vseh merskih postopkih, saj ni bila preverjena splošna vzdržljivost dijakov in sprinterska hitrost, tako da celovite primerjave ni mogoče narediti.

Če analiziram tiste gibalne sposobnosti, ki so bile preverjene, pa v globalu lahko ugotovim, da med letom 2006 in 2007 ni pomembnih razlik in da razmere niso kritične. Podrobnejši pogled pa nas opozori na nekaj specifičnosti, ki so zelo sporne.

Prvič moram izpostaviti, da je relativno dobro stanje gibalnega razvoja celega razreda zaradi štirih dijakov, ki so izjemno zmogljivi in so povprečje razreda pomembno izboljšali. Ti štirje dijaki so zelo verjetno v procesu treninga izven šole.

Nadalje so dijaki visoko nadpovprečni v primerjavi s slovenskimi vrstniki v gibljivosti. Toda več kot očitno je ta gibljivost pasivna, ki ni nastala zaradi sposobnosti reguliranja mišičnega tonusa, temveč verjetno zaradi stalnega nizkega mišičnega tonusa (po potrebi sem na razpolago za daljšo teoretično razlago navedenega pojava, ki je manj pogost v našem okolju), ki je posledica zelo izrazite podkožne zamaščenosti. Zelo velika verjetnost pa je, da ravno zaradi debelosti nekaterih dijakov učitelju ni uspelo dijakov preveriti v splošni vzdržljivosti (s tekom na 600m), ker bi dijaki dosegli verjetno zelo skromne rezultate.

Vrednosti kožne gube nadlahti so tako izrazite, da je v Sloveniji z vidika primerjav med razredi samo še 3,6% dijakov, ki imajo slabše rezultate (slab rezultat je velika vrednost podkožnega maščevja).

Telesni razvoj dijakov je zaradi prevelike količine podkožnega maščevja neprimeren in bo zahteval veliko pozornost učiteljev. Če podrobneje pogledamo podatke posameznikov pa je razvidno, da so zelo heterogena skupina. Nekateri dijaki imajo izvrstne telesne lastnosti, zato pa je precej tistih, ki imajo velike probleme v telesnem razvoju, saj če bi izračunali BMI, bi jih bilo več uvrščenih v skupino debelih mladostnikov.

Pri dijakih je tudi razvidna zelo velika neuskkljenost različnih gibalnih sposobnosti, kar zelo verjetno povzroča tudi manj usklajeno delovanje drugih biopsihosocialnih razsežnosti. Prav zaradi tega predvidevam, da je kot skupina dijakov zelo težko vodljiva in tudi učno manj zmogljiva.

Skupina dijakov je zelo heterogena, saj je skoraj polovica dijakov nadpovprečno gibalno zmogljiva v primerjavi z dijaki iste starosti v Sloveniji. Toda na drugi strani je relativno veliko število tistih, ki so gibalno in verjetno tudi zdravstveno ogroženi in seveda z veliko verjetnostjo tudi učno problematični.

Priporočam izdelavo poglobljenega učnega načrta, ki mora posebno pozornost posveti tistim dijakom, pri katerih opazamo visoko raven količine podkožnega maščevja. Dodatno je potrebno preveriti splošno vzdržljivost, ki je zelo verjetno zelo skromno razvita.

Podal sem le pomanjkljivo analizo, ker mi vsi potrebni podatki niso bili dostopni in sem opozoril le na nekatere najbistvenejše ugotovitve, priporočam pa, da bi izdelali tudi analizo po posameznikih, v nekaterih primerih (dva oziroma trije) pa bi bilo primerno, da bi sodeloval tudi zdravnik in psiholog. Predvidevam, da ob problemih gibalnega in telesnega razvoja, obstajajo tudi zdravstveni, socialno-psihološki in tudi problemi učne uspešnosti skoraj polovice preverjenih dijakov. Preprosto povedano, skoraj polovica dijakov je na tako nizki ravni gibalne zmogljivosti, da zelo težko sledijo šolskim obveznostim in to tako z vidika teoretičnega in še posebej praktičnega pouka.

Opozarjam na zelo veliko heterogenost med dijaki v razvoju gibalnih sposobnosti in telesnih značilnosti, zato je potrebno pristopiti z večstransko analizo biopsihosocialnih razmer pri dijakih Srednje poklicne šole Nova Gorica - program avtoserviser.

Analiza telesnega in gibalnega razvoja za dijake programa Avtoserviser Srednje poklicne in strokovne šole Bežigrad LJUBLJANA

dr. Janko Strel, Fakulteta za šport

Primerjave gibalnega razvoja dijakov avtoserviserjev z ljubljanske srednje poklicne šole nam kaže, da se je gibalna zmogljivost dijakov od 1. – 3. letnika primerjalno s slovenskimi vrstniki iste starosti zmanjšala za 10,6 %. Zmogljivost dijakov v 1. letniku je bila takšna, da je bilo v Sloveniji manj zmogljivih 14,2 vrstnikov, v 3. letniku v letu 2007 pa samo še 3,6% dijakov. Iz navedenega sledi, da je skupina dijakov avtoserviserjev z vidika motoričnega razvoja zelo kritična in je zelo nazadovala v gibalnem razvoju.

Najbolj zaskrbljujoče je stanje v sposobnosti koordinacije gibanja vsega telesa, kjer so rezultati tako slabi, da je v Sloveniji samo še 2,3% dijakov, ki so z vidika koordinacije gibanja v slabšem položaju. Omenjena sposobnost, ki jo je mogoče zelo učinkovito izboljšati je verjetno zelo pomembna za delo avtoserviserja. Izjemno slabo je razvita tudi mišična moč trupa, saj je samo 1% slovenskih vrstnikov, ki imajo slabše rezultate. Menim pa, da je najbolj zaskrbljujoče stanje splošne vzdržljivosti kot osnovne motorične sposobnosti, ki v največji meri odreja gibalno učinkovitost telesa in je verjetno tesno povezana s siceršnjo zmogljivostjo vsakega posameznika. V povprečju ima skupina dijakov tako skromno splošno vzdržljivost, da je v Sloveniji manj kot 1% dijakov, ki imajo še slabše rezultate. Skromna zmogljivost je tudi v hitrosti izmeničnih gibov.

V najboljšem položaju pa so dijaki pri eksplozivni moči, čeprav so v slovenskih razmerah podpovprečni. Ker je velika razlika v primerjavi s slovenskimi vrstniki med relativno dobrimi rezultati pri eksplozivni moči v primerjavi z drugimi sposobnostmi, je velika verjetnost, da je v njihovem razvoju nastalo »konfliktno« stanje med različnimi sposobnostmi. Iz izkušenj pri analizi tovrstnih primerov lahko z veliko verjetnostjo predvidevam, da je ta skupina v celoti z vidika uravnavanja medsebojnih odnosov zelo zahtevna. Predvidevam, da zelo verjetno tudi konfliktna. Takšna predvidevanja temeljijo na relativno (ne absolutno) dobrih rezultatih v sposobnosti eksplozivne moči in v zelo slabi (relativni in absolutni) splošni vzdržljivosti. Takšno stanje je že z vidika gibalnih zmogljivosti zelo konfliktno, pogosto tudi nevarno za poškodbe in z veliko verjetnostjo je mogoče, da pri praktičnem delu ti dijaki težko osvajajo praktična znanja, ki so potrebna za avtoserviserja in so težko vodljivi, ko so postavljeni v situacijo, ko morajo opravljati zahtevne in odgovorne naloge.

Skupina dijakov ima v povprečju tudi zelo povečano količino podkožnega maščevja, saj ima samo 1% šolskih oddelkov Slovenije še slabše rezultate (velike vrednosti podkožnega maščevja so slab rezultat). Predlagam, da se v reševanje te problematike vzporedno z učitelji športne vzgoje vključijo tudi učitelji biologije in tisti strokovni kadri, ki so odgovorni za prehrano.

Skupina dijakov je zelo heterogena, zlasti je veliko število tistih z izjemno nizko ravno gibalne zmogljivosti. V razredu pa je tudi nekaj nadpovprečno zmogljivih dijakov.

Priporočljivo bi bilo, da bi dodatno zdravniško pregledali vsaj tiste dijake, ki imajo XT vrednost nižjo od 45 (13 dijakov). Nujen je pregled za tiste, ki imajo XT vrednost nižjo od 40 (2 dijaka).

Priporočam izdelavo poglobljenega učnega načrta, ki mora posebno pozornost posveti tistim dijakom, pri katerih opazamo izjemno nizko raven splošne vzdržljivosti in koordinacije gibanja vsega telesa. Priporočam takšno športno aktivnost, da bodo dijaki tedensko športno aktivni vsaj eno uro na dan v šoli in izven nje, da bodo tisti dijaki, ki so gibalno najbolj ogroženi, vsaj delno lahko izboljšali zelo skromno gibalno zmogljivost.

Podal sem le kratko analizo z najbistvenjšimi ugotovitvami, priporočljivo pa bi bilo izdelati tudi analizo po posameznikih, v nekaterih primerih pa bi bilo primerno, da bi sodeloval tudi zdravnik in psiholog. Predvidevam, da ob problemih gibalnega in telesnega razvoja, obstajajo tudi zdravstveni, socialno-psihološki in tudi problemi učne uspešnosti več kot polovice preverjenih dijakov. Preprosto povedano, skoraj dve tretjini dijakov je na tako nizki ravni gibalne zmogljivosti, da zelo težko sledijo šolskim obveznostim in to tako z vidika teoretičnega in še posebej praktičnega pouka.

Opozarjam na zelo velik delež dijakov z zelo skromnimi gibalnimi zmogljivostmi in problemi v razvoju gibalnih sposobnosti in telesnih značilnosti, zato je potrebno pristopiti z večstransko analizo biopsihosocialnih razmer pri dijakih Srednje poklicne šole Ljubljana - program avtoserviser.

Analiza telesnega in gibalnega razvoja za dijake programa Avtoserviser Poklicne in tehniške strojne šole na ŠC PTUJ

dr. Janko Strel, Fakulteta za šport

Primerjave gibalnega razvoja dijakov programa avtoserviser s ptujske poklicne šole temelji na zbranih podatkih od šolskega leta 2004/2005 do 2006/2007. Dijaki so bili preverjeni z vsemi 11 merskimi postopki za oceno telesnega in gibalnega razvoja. Prav zato bo analiza narejena za vsa tri leta šolanja, ko so začeli šolanje po starem programu in ga nato nadaljevali po spremenjenem programu.

Dijaki Srednje poklicne šole iz Ptuja so v šolskem letu 2004/ 2005, ko so bili v 1. letniku, dosegli v povprečju 8 motoričnih testov XT vrednost 50, kar pomeni, da je bilo polovica razredov v slovenskih srednjih šolah slabših, v 2. letniku se je stanje poslabšalo na XT 48,3 , kar pomeni, da je bilo 34% razredov slabših od ptujske srednje poklicne šole, v 3. letniku – šolsko leto 2006/2007 pa je povprečna vrednost vseh 8 motoričnih testov bila le še XT 45,2 ali drugače povedano, slabših razredov je bilo le še 11,5%.

Iz zgoraj navedenih podatkov sledi, da so na Ptuju pridobili v prvi letnik zelo dobre kandidate (so bili celo boljši kot dijaki v nekaterih gimnazijah), po treh letih šolanja pa so izgubili vso prednost in se izgubili v povprečju Srednjih poklicnih šol, ki imajo bistveno slabše motorične zmogljivosti kot dijaki Srednjih tehničnih šol in še zlasti gimnazij.

Z vsakim naslednjim letom šolanja so se gibalne sposobnosti pri vseh dijakih dokaj enakomerno slabšale, tako je bil v 1. letniku kar 18 učencev nadpovprečnih (XT vrednost nad 50) za slovenske razmer, v drugem letniku 10 in v 3. letniku samo še 7 dijakov. Torej se je število nadpovprečnih več kot prepolovilo v treh letih. Za dijake, ki dosežejo XT vrednost med 40 in 45 priporočamo, da se vključi v obravnavo tudi zdravstvena služba, pa tudi drugi svetovalni delavci. Taka dijaka sta bila v 1. letniku samo dva, v drugem letniku štirje v tretjem pa kar 11 dijakov. Z vrednostjo XT pod 40 v 1. in 2. letniku ni bilo nobenega, v 3. letniku pa jih je bilo kar 6. V takih primerih priporočamo, da se v reševanje problemov motoričnega razvoja vključi tudi zdravnik, ker je zelo velika verjetnost že pomembnejših motenj zdravja.

Obstaja velika verjetnost, da so se za poklic avtoserviserja v osnovni šoli odločili učenci z dobro razvitimi gibalnimi sposobnosti (velika verjetnost je, da je bil njihov učni uspeh pri vpisu v 1. letnik v povprečju med dobrim in prav dobrim). Na šoli lahko to preverijo, glede na gibalni potencial pa to lahko z zelo veliko verjetnostjo predvidevam. Ker njihov gibalni razvoj kaže na zelo dobro posebno in splošno vzdržljivost, so bili to učenci, ki so predvsem marljivi in zelo vztrajni pri svojem delu. Žal je njihov deficit v informacijski komponenti gibanja nekoliko bolj skromen. Torej njihov uspeh je zelo verjetno bil odraz predvsem v veliki vztrajnosti, marljivosti in odnosa do dela. Omenjene sposobnosti v teku na 600 m, vesa v zgibi in koordinacija gibanje vsega telesa so tudi v 3. letniku še vedno nadpovprečne (zmanjšale so se za več kot (15%), toda na nižji ravni kot v 1. letniku, seveda vse v primerjavi z vrstniki iz cele Slovenije, ki so enaki stari.

Zlasti hitrost izmeničnih gibov in mišična moč trupa so v vseh treh letih šolanja bistveno pod državnim povprečjem in so se v treh letih relativno zmanjšali za nekaj več kot 20%. V mišični moči trupa so rezultate tako poslabšali, da je le kak odstotek šolskih razredov v Sloveniji še slabših.

Iz povedanega sledi, da je gibalni razvoj dijakov Srednje poklicne šole na Ptuju zelo raznovrsten in neuravnotežen, zato predvidevam, da so bili dijaki zelo težko vodljivi, ker so bila notranja nesorazmerja v gibalnem razvoju zelo velika. Predvidevam, da so zaradi tega nastale tudi težave pri osvajanju praktičnih

znanj (zelo nizka raven v sposobnosti hitrosti izmeničnih gibov) pri več kot polovici dijakov. Ne izključujem, da so zaradi tega nastale tudi določene poškodbe pri praktičnih vajah na posameznih delih telesa, če je praktično delo trajalo dlje časa. Škoda, ki je lahko nastala pri materialu (avtomobilih), je iz tega zornega kota nepomembna.

Zelo presenetljiva je telesna zgradba dijakov, ki je zelo uravnotežena in brez posebnosti, če gledamo razred kot celoto. Med dijaki je samo eden, ki ima nagnjenje k debelosti, pri vseh ostalih ni omembe vrednih pripomb. Glede na rezultate so dijaki sicer nekoliko nižji in lažji od slovenskega povprečja, podkožna zamaščenost je zelo nizka, nekaj dijakov bi lahko uvrstili celo v kategorijo podhranjenih.

Ključni problem dijakov Srednje poklicne šole je v tem, da je bil gibalni razvoj v 1. letniku na takšni ravni, da bi samo dvema dijakoma priporočal, da se posvetujeta tudi z zdravnikom glede gibalnega razvoja, toda v 3. letniku so prišli v tako stanje gibalnega razvoja, da bi več kot polovica morala biti usmerjena na posvet k zdravniku ali še več, šest dijakov je v takšnem stanju, da bi nujno morali poiskati poglobljeno obravnavo pri zdravniku. Ker se to ni zgodilo bodo z zelo veliko verjetnostjo zelo kmalu iskali zdravniško pomoč zaradi težav z zdravjem. Ti dijaki bodo zelo verjetno izpostavljeni različnim poškodbam telesa pri svojem delu, ker je pač njihov gibalni potencial zelo nizek in zelo neuravnotežen. Bolečine v hrbtenici in v sklepih so zelo verjetno že prisotne, saj aktivni del gibalnega aparata (mišična vlakna) ni v stanju, da bi brez večje utrujenosti vzdrževal pokončno hojo, kaj šele, da bi opravljal srednje naporno mišično delo.

Priporočam izdelavo poglobljenega učnega načrta, ki mora posebno pozornost posveti tistim dijakom, pri katerih opazamo neustrezno raven razvoja posameznih gibalnih zmožnosti.

Za dijake, ki so zapustili šolo bi priporočal, da bi jih spremljali pri njihovem delu, ter se tako prepričali o njihovi uspešnosti ali neuspešnosti na delovnih mestih. Zelo primerno bi bilo, če bi se v tako spremljanje vključila tudi zdravstvena služba. Ker vemo marsikaj o njihovih pomanjkljivostih, bi šoli svetoval, da pripravi ustrezne športne programe in jih kontinuirano ali v strnjeni obliki povabi na odpravljanje ugotovljenih pomanjkljivosti. Nikoli ni vse zamujeno. Predvsem pa moramo razmišljati o koristi, ki jo lahko naredimo za mlade. Ne bi me presenetilo, če bi posamezniki, ki berete to analizo, označili tak predlog za futurističen, toda čas bo pokazal, da bi bile takšne investicije najprej zelo humane, socialne in tudi v korist tržnemu sistemu, ki ga zanima samo denar. Namreč s takim pristopom ne samo da lahko pomembno izboljšamo kvaliteto življenja, tudi lastniki kapitala in delavec sam lahko imata pomembno materialno ali finančno korist, zdravstvo in sociala pa predvsem manjši strošek.

LIKOVNA UMETNOST

Marjan Prevodnik, spec., ZRSŠ.

Poročilo o učinkovitosti triletnega uvajanja KZ ključne kvalifikacije likovna umetnost v programu avtoserviser

Metodologija zbiranja podatkov

Ravnateljem in učiteljem likovne umetnosti šol, ki so izvajale poskusni program avtoserviser (Ljubljana, Ptuj, Velenje, Nova Gorica) smo v septembru poslali seznam gradiv, ki bi jih potrebovali za izdelavo poročila. Gradiva (primer izvedbenega kurikula za likovno umetnost, nekaj del dijakov, učno pripravo ali dve, druga gradiva ...) so poslali iz vseh štirih šol, opravljen je bil en intervju z učiteljico na šoli v Ljubljani in dva intervjuja "preko" e-pošte (gradivo B poročila). Ravnatelji (Al Mansour, Lampret,

Pogorelčnik, Kragelj), se kljub prošnji po e-pošti, da povedo svoje videnje za likovno umetnost v tem programu, niso uspeli odzvati.

Zapisano v nadaljevanju temelji na pregledu teh gradiv, prvega sinteznega poročila iz leta 2006, katerega smo pripravili po dveh letih uvajanja, ustnih razgovorov z omenjenimi učitelji na seminarju in študijskih skupinah, zapisov intervjujev ter drugih osebnih opažanj.

A)

ZAKLJUČNE UGOTOVITVE

I. Iz odgovorov na vprašanja iz intervjuja:

1. V čem je pouk/poučevanje v novem programu (avtoserviser) drugačno od pouka v starih programih? *Učiteljice ugotavljajo, da je filozofija predmeta likovna umetnost drugačna. Povezana je s poklicem, kar je dobro.*

2. Kakšen je odnos dijakov po treh letih avtoserviserjev do vašega predmeta? Ali ga potrebujejo? Kako se to kaže? *Po mnenju učiteljic je odnos dijakov pozitiven, kadar začitijo povezanost predmeta s poklicem, za katerega se izobražujejo. Dijaki so motivirani za likovno praktično delo, ne pa za teorijo. Obstajajo razlike med dijake v zanimanju za posamezna likovna področja. Nekateri kažejo več zanimanja za kiparstvo in prostorsko oblikovanje v primerjavi z risanjem in slikanjem. Na splošno – meni ena učiteljica – se kaže negativen odnos do predmeta. Občutek ima da težave izvirajo iz osnovne šole. Poleg tega je problem, ker je le 1 ura tedensko.*

3. Katere zmožnosti/kompetence razvijate pri vašem pouku? S razvijanjem katerih kompetenc si pomagata pri uresničevanju ciljev vašega predmeta? Primeri kompetence, ki je blizu dijakom.

Učiteljice se trudijo uresničevati v katalogu znanj zapisane kompetence po svojih najboljših močeh, izpostavljajo pa razvijanje prostorskih predstav kot prednostno (f-1), ustvarjalnosti in domišljije ter predstavljivosti (f-1).

4. Razvijate te likovne zmožnosti/kompetence sami ali s pomočjo timskega načrtovanja?

Primer izvedbe.

Učiteljice imajo različne izkušnje. Ena pravi da jih razvija sama, saj med kolegi ni zanimanja. Druga navaja primer sodelovanja v obliki pomoči kolegom pri oblikovanju plakatov, pri razstavnih projektih in še posebej pri sejmskih prireditvah.

5. Katere oblike / načine vrednotenja znanja uporabljate pri pouku?

Učiteljice navajajo različne oblike vrednotenja (ustno in pisno za umetnostno zgodovinski del, likovni izdelki za likovno snovalni del). Trudijo se ocenjevati objektivno po vnaprej danih kriterijih.

6. Kako sodelujete v pripravi in izvedbi projektnih tednov? Primer.

Sodelujejo v pripravi teh tednov, v pripravi zaključnih razstav, plakatov, na eni šoli pa je pomembnejše kot projektni tedni, sodelovanje učiteljice in dijakov na sejmih.

7. Kako je vaš predmet zastopan v odprtem kurikulumu?

Na vseh treh šolah predmet ni zastopan v odprtem kurikulumu.

8. Kako uporabljate Katalog KK? Primer.

Ena učiteljica katalog pohvali, ker je dovolj širok in ne utesnjuje učitelja pri kreativnem načrtovanju pouka. Druga učiteljica meni, da je časa, ki je na voljo premalo za vsebine iz kataloga, ima pa tudi predloge (kaj manjka, opozarja na posebnosti populacije in da bi bilo smotrnejše če bi se oddelek delil na polovico).

9. Kaj bi v katalogu KK spremenili – dodali – izločili? Zakaj?

Posebnih pripomb ni bilo, niti v tej smeri učiteljice še niso razmišljale.

10. Ali se po izteku 3 letih poskusa Avtoserviser počutite dovolj usposobljeni za poučevanje v novih programih? Zakaj?

Iz odgovorov se da razbrati, da se najbolj usposobljeno za poučevanje čuti učiteljica z izobrazbo Akademije likovnih umetnosti, manj pa učiteljici z umetnostno zgodovinsko izobrazbo, ki nimata likovno praktičnih znanj, sposobnosti in vedenj o kreativnem likovnem izražanju, tudi ne o organizaciji pouka z likovno praktičnimi vsebinami. Vendar slednji izražata željo po dodatnem izobraževanju, kar bi kazalo dolgoročno (z vidika kadrovske usposobljenosti) urejevati že na nivoju dodiplomskega študija, za obstoječe kadre te smeri (umetnostno zgodovinske) pa zagotoviti usposabljanje v "dodatnem, potrjenem s strani odgovornih članic Univerz, programu usposabljanja, ki bi omogočal pridobitev licence za poučevanje likovno snovalnih vsebin (v obsegu 35 ur) v 1. letnikih srednjih poklicnih šol.

11. Katere teme bi predlagali v programih usposabljanja za uvajanje (in izvajanje) novih programov?

Predlagajo predstavitve poklicev, kaj dijaki počno pri praksi, vendar menimo, da je to stvar šole in ne seminarjev za likovno umetnost. Predlagajo več sodelovanja med učitelji, ki ta predmet poučujejo (izmenjava idej, gradiv). Vendar mi menimo (podčrtal M. P.), da je možnosti za izmenjavo gradiv in mnenj dovolj na seminarjih in študijskih srečanjih, le da jih učitelji ne izkoriščajo.

II.

Nekaj dodatnih ugotovitev iz ocene uvajanja splošnega predmeta likovna umetnost v poskusni program avtoserviser v zadnjih treh letih je kar nekaj še na drugih problemskih segmentih, zato jih na tem mestu navajamo.

Katalog znanj

Načeloma so sta učiteljici (glej zgoraj intervju) pohvalili vsebino in strukturo kataloga znanj za likovno umetnost v SPI za program avtoserviser, katalog pa so pohvalili tudi drugi učitelji na seminarjih. Izkazalo se je, da ti sicer kataloga ne poznajo dovolj dobro, oz. se vanj niso še poglobljali, kljub temu da so delali po njem in v novih poklicnih programih. Učitelji poročajo, da so težave na izvedbeni ravni, saj ne vedo kako temeljni katalog znanj ključna kvalifikacija likovna umetnost v programu avtoserviser "prevesti" v potrebe tega poklica.

Vključitev integriranih ključnih kvalifikacij.

Praviloma se učitelji v to še niso poglobljali, oziroma jim je tuje.

Problemi pri izvedbi pouka

Teh je kar veliko, o njih učitelji na seminarjih niso želeli govoriti. Nanašajo se na materialno prostorske pogoje in normative – preveliko število učencev. Premalo je učnih sredstev in pripomočkov. Tam, kjer so v prvem letu uvajanja uvedli projektne tedne (avtoserviser – Ptuj), so se z učinki pohvalili.

Metodološke in didaktične novosti

Menimo da se vsi učitelji, še posebej v Novi Gorici in Velenju s katalogom znanj za likovno umetnost (avtoserviser) niso dovolj seznanili z njim, torej vseh novosti ne poznajo, kar gotovo vpliva na uspešnost pedagoškega dela. Na kakovost učiteljskega dela vpliva tudi predizobrazba učiteljev. V svoje delo vnašajo poudarke iz njihove "vsebinske, strokovne in didaktične podkovanosti", kar je včasih dobrodošlo, včasih pa nekoristno, predvsem z vidika filozofije kataloga znanj ključne kvalifikacije likovna umetnost, ki poudarja navezanost na poklic in večji poudarek na "(likovno) praktičnih aktivnostih dijakov.

Vrednotenje in ocenjevanje

Katalog znanj omogoča nove načine vrednotenja in ocenjevanja (zelo natančno pa vendar prožno). Gradiv iz prakse (pisni preizkusi znanj, merila za vrednotenje likovnih izdelkov) nismo prejeli. Še vedno ne vemo

kako so se s to problematiko spoprijemala učitelja iz Velenja in Nove Gorice. Ker nimamo podrobnih podatkov, v tej smeri tudi ni možnih pravih zaključkov.

Pogoji za delo, delitve v skupine - normativi

Kot rečeno je to, predvsem preveliko število dijakov velika ovira za uspešno in učinkovito uresničevanje zapisanih ciljev iz katalogov znanj, predvsem za likovno praktične dejavnosti. Predlagamo da odgovorni na Ministrstvu za šolstvo in šport in CPI pričnejo s postopkom za delitev oddelkov v skupine pri likovno snovalnih dejavnostih v srednjem poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju.

Kadrovska problematika

Po preteku treh let spremljanja uvajanja splošnega predmeta likovna umetnost v programu avtoserviser ocenjujem, da je za nekatere zadrege pri uvajanju likovne umetnosti po Izhodiščih iz leta 2001 krivo tudi to, da na nekaterih šolah likovno umetnost poučujejo neustrezni kadri. Predvsem je to problem Strojne šole iz Velenja, kjer likovno umetnost poučuje glasbeni pedagog, kar je strokovno nedopustno. Prav tako smo se v vseh treh letih neuspešno povezovali z učiteljem iz Nove Gorice, tudi tokrat nam zahtevanih gradiv za poročilo niso poslali.

Ne dovolj uspešno je (z vidika uresničevanja likovno snovalnih ciljev) tudi delo pedagoškega kadra z umetnostno zgodovinsko izobrazbo, ki ne pozna strokovne in didaktične problematike poučevanja likovno snovalnega sklopa predmeta. Vendar bi dodali, da se na Ptujski šoli, kjer tak kader je, vendarle poglobljajo tudi v likovno snovalne vsebine, kar dokazujejo z učnimi gradivi, deli dijakov, motivacijo in prizadevnostjo. To pa je pohvalno.

V tej smeri vidimo nalogo, da se vsem učiteljem z umetnostno zgodovinsko izobrazbo v obdobju naslednjih 3 do 5 let omogoči dopolnilna izobrazba za poučevanje likovno snovalnih vsebin tako v srednjem poklicnem izobraževanju (SPI) in v srednjem strokovnem izobraževanju (SSI in PTI). Naša ocena na osnovi številnih dejstev (pogovori z ravnatelji, spremljanje dela v treh letih, njihova aktivnost itd.) je, da se temeljna filozofija tega predmeta (likovno praktični pouk se nadgrajuje z umetnostno zgodovinskimi vsebinami in ne obratno, povezave s prakso in drugimi učitelji) trenutno (v teh treh letih) najbolj uresničuje tam, kjer je zaposlen učitelj, likovni pedagog z izobrazbo Akademije za likovno umetnost.

Za podrobnejšo oceno splošnega stanja v zvezi s ključno kvalifikacijo/predmetom likovna umetnost in kadrovske usposobljenosti bi se morali v prihodnje zelo poglobljeno posvetiti evalvaciji (racionalni in empirični), na več šolah, ki uvajajo ta program.

Vendar, dokler ne bo rešeno vprašanje izobraževanja in zaposlovanja dobrih pedagoških kadrov, dokler se ne bo normativ znižal z 32 dijakov na 16 – velja za likovno snovalne praktične vsebine, tudi ne bomo mogli govoriti o popolnem uresničevanju ciljev likovne umetnosti v prenovi SPI in SSI/PTI programov – sedanjega in bodočih (ne glede na še tako dobre kataloge znanj).

B)

ZAKLJUČNE UGOTOVITVE V OBLIKI ODGOVOROV UČITELJIC (trije intervjuji, dva od teh v pisni obliki)

Odgovori treh učiteljev (intervju: eden v živo, dva učitelja sta odgovarjala po e-pošti)

1. V čem je pouk/poučevanje v novem programu (avtoserviser) drugačno od pouka v starih programih?

Učitelj 1: Pouk likovne umetnosti v programu avtoserviser je drugačen. Predvsem se to kaže v povezanosti praktičnega in teoretičnega dela za potrebe poklicne usmeritve.

Učitelj 2: Učiteljica z likovno izobrazbo je vse likovne naloge v izvedbenem delu vezala na temo poklicne usmeritve (kot plakat s športnimi avtomobili ipd.).

Učitelj 3: V novem programu avtoserviser se od ostalih programov razlikuje predvsem to, da so tu vključene tudi teme s področja umetnostne zgodovine, ki jih je možno povezovati z likovno - praktičnim delom in to se mi zdi pohvalno. Nekaj podobnega bi predlagala tudi za 4 letne programe (SSI), kjer je likovni umetnosti dodeljena le po ena ura tedensko (1 pa glasbi).

2. Kakšen je odnos dijakov avtoserviserjev do vašega predmeta? Ali ga potrebujejo? Kako se to kaže?

Učitelj 1: Odnos dijakov je pozitiven, predvsem takrat ko začutijo povezanost predmeta s poklicem, z njegovo uporabnostjo za poklic.

Učitelj 2: To se je pokazalo ko so videli povezave med umetnostnimi vsebinami in oblikovanjem avtomobilov. V tej sredini (v tej populaciji) teorija ni priljubljena, so pa dijaki motivirani za praktično likovno delo. Vse povezave likovnih nalog z avtoservisersko prakso so se pokazale za pozitivne.

Učitelj 3: Dijaki kažejo veliko več zanimanja za področje kiparstva in prostorskega oblikovanja kot pa za slikanje ali oblikovanje. Na splošno, žal, kažejo bolj negativen odnos do predmeta, čeprav sama vidim mnogo povezav med njihovim poklicnim področjem in umetnostjo ter jim te povezave že v uvodni uri predstavim. Občutek imam, da pridejo v srednjo šolo že z občutkom lastne nesposobnosti za to področje, da iz osnovne šole prinesejo s seboj občutek, da je vrednotenje likovnih del običajno pristransko in imajo veliko težav pri organiziranju lastnega dela. Poleg tega je predmet na urniku le 1 uro tedensko, za kar se njim (ob številnih urah prakse in drugih predmetih) zdi to nepomemben in postranski predmet.

3. Katere zmožnosti/kompetence razvijate pri vašem pouku? S razvijanjem katerih kompetenc si pomagata pri uresničevanju ciljev vašega predmeta? Primeri.

Učitelj 1: Trudimo se uresničiti večino zapisanih kompetenc iz kataloga znanj, kar dokazujem s poslanim gradivom.

Učitelj 2: Mislim da je bilo uspešno razvijanje prostorskih predstav pri problemih perspektivičnega prostoročnega risanja, kar dijakom koristi pri praktičnih in strokovnih predmetih, v smislu navezave na tehnično risbo in skiciranje v dnevnik.

Učitelj 3: Pri pouku razvijam kompetence: ustvarjalnost in domišljija ter predstavljalnost (ne vem, če mislim pravo stvar).

4. Razvijate te zmožnosti/kompetence sami ali s pomočjo timskega načrtovanja? Primer izvedbe.

Učitelj 1: Žal bolj sama, saj se timsko načrtovanje ni obneslo, tudi pripravljenosti kolegov ni bilo. Timsko sodelovanje poteka le ob projektnih tednih, vendar kompetence razvija vsak učitelj pri svojih urah.

Učitelj 2: Timsko sodelovanje si pokaže še najbolj takrat, ko priskočim kolegom na pomoč pri oblikovanju plakatov, pri razstavnih projektih in posebej pri sejamskih predstavitev.

Učitelj 3: /

...

5. Katere oblike / načine vrednotenja znanja uporabljate pri pouku?

Učitelj 1: Pri umetnostno zgodovinskih vsebinah pisno in ustno pri likovno snovalnih vrednotim poznavanje in razumevanje pojmov, tehnično izvedbo, izvirnost, domiselnost.

Učitelj 2: Vrednotim analiziranje likovnih del, originalnost in avtorstvo izdelka, ročne likovne spretnost, kar je pomembno z vidika njihovih poklicnih potreb po rokodelskih spretnostih, sodelovanje (to je pomembno za razvijanje ustvarjalnosti v skupinskih projektih). Učencem razložim merila za ocenjevanje vnaprej, med nalogo ali ob zaključku, glede na strokovno pedagoške cilje.

Učitelj 3: Lansko šolsko leto sem znanje preverjala ustno, ocene pa so dijaki pridobili tudi z izdelki, v letošnjem šolskem letu pa sem predvidela 2x kratko pisno preverjanje, ustno preverjanje (po potrebi) in ocenjevanje izdelkov. Trudim se njihove izdelke ocenjevati objektivno po vnaprej danih kriterijih, s čimer si postopno pridobivam njihovo zaupanje.

6. Kako sodelujete v pripravi in izvedbi projektnih tednov? Primer.

Učitelj: Največ pri pripravi projektnih tednov, ki so široko zastavljeni. Prvo leto je bila umetnost zgolj v funkciji priprave in oblikovanje projektne razstave, lani v drugem letu pa smo postavilo ločeno likovno razstavo in ločeno razstavo za celotno projektno razstavo.

Učitelj 2: Na naši šoli je precej več potreb za sodelovanje na sejnih, kar je časovno in psihofizično zahtevnejše kot delo v dveh projektih tednih. Projektne tedne zaenkrat vidim kot "toge" modele.

Učitelj 3: . V pripravo projektih tednov sem vključena bolj malo - področje vizualnih komunikacij, izdelava plakata. Zaradi zasedenosti urnika sem v tistem tednu v oddelku največ 2 šolski uri.

7. Kako je vaš predmet zastopan v odprtem kurikulumu?

Učitelj 1: Umetnost ni zastopana v odprtem kurikulumu, le v projektih tednih je 6 do 8 ur.

Učitelj 2: V avtoserviserju umetnosti v odprtem kurikulumu ni.

Učitelj3: Umetnost ni vključena v odprti kurikulum.

8. Kako uporabljate Katalog KK? Primer.

Učitelj 2: Katalog je dovolj širok da ne utesnjuje in omogoča ustvarjalno načrtovanje pouka in likovnih nalog.

Učitelj 3: V katalogu znanj od vsebin v sklopu likovna umetnost pogrešam oblikovno razčlenitev likovnega dela, bolj konkretne predloge za obravnavo tem s področja umetnostne zgodovine (npr. predloge primerov za vsebinsko razčlenitev likovnega dela - v povezavi s poklicem), izključila bi risanje po neposrednem opazovanju (ker je zelo zamudno in za nekatere dijake prezahtevno). Ostale teme se mi zdijo smiselne, vendar je časa za realizacijo vseh premalo. Če se poglobimo v prikazovanje tridimenzionalnosti, nam zmanjka časa za likovne spremenljivke ali podobno. Nesmiselno se mi zdi, da so vse teme obvezujoče, ko pa je tako malo ur. Zavedati se moramo, da se v ta program vpisujejo dijaki z nižjimi sposobnostmi in aspiracijami, mnogi so iz drugih držav (imajo težave z razumevanjem jezika) kar pomeni, da potrebujejo več utrjevanja, ponavljanja ter dodatnih spodbud za motivacijo. Za kvalitetnejše delo pri predmetu umetnosti bi bilo potrebno zagotoviti več možnosti za individualno delo z dijaki (npr. delo s polovico razreda vsaj nekaj ur), saj je to predmet, ki je naravnano zelo praktično in aplikativno, a žal, po standardih in pogojih kot izključno teoretični predmeti.

9. Kaj bi v katalogu KK spremenili – dodali – izločili? Zakaj?

Učitelj 1: Delam po katalogu in nimam pripomb.

Učitelj 2: Nisem še razmišljala v tej smeri.

Učitelj 3: /

10. Ali se po izteku poskusa Avtoserviser počutite dovolj usposobljeni za poučevanje v novih programih? Zakaj?

Učitelj 1: Poklic je vezan na avtomobil, ki je konkretna vsebina in lahko za povezovanje z umetnostjo. Težave imam z mehatronikom, ker nimam pravih idej.

Učitelj 2: Po treh letih izkušenj se počutim dovolj usposobljeno.

Učitelj 3: Zame poskusno obdobje še traja, saj, kot sem že zgoraj napisala, poučujem v tem programu šele 2. leto. Počutim se dovolj strokovno usposobljena, vendar je dela s pripravami veliko. Zelo dobrodošla bi mi bila kakšna izmenjava računalniškega didaktičnega gradiva z drugimi profesorji, kar bi mi prihranilo ogromno časa, ki ga sedaj porabim za iskanje ustreznih primerov. Poleg tega se mi zdi zelo zahtevno delati s tako velikim številom dijakov (30 v programu avtoserviser, v vseh programih, ki jih poučujem pa 400), zaradi česar je individualni pristop skoraj nemogoč. Svoje delo prilagajam prostorskim razmeram, ki jih imamo na šoli (brez kabineta, pouk na dveh lokacijah).

11. Katere teme bi predlagali v programih usposabljanja za uvajanje (in izvajanje) novih programov? Zakaj?

Učitelj 1: Natančne predstavitve poklicev, kaj počnejo pri PDP in pri praksi ter kaj bodo počeli na delovnem mestu. Tudi sodelovanje med posameznimi učitelji, ki to poučujejo; izmenjava idej.

Učitelj 2: Dobro bi bilo razdelati en problem za različna poklicna področja in to predstavljati učiteljem.

Učitelj 3: /

Sklepna ugotovitev ene od učiteljic po intervjuju (september 2007):

prenova učnega načrta in programa avtoserviser je dobrodošla, saj poudarja povezave teorije s prakso. Problem je v prevelikih zahtevah po administriranju, kar jemlje učitelje moči. Največji problem je v prevelikem številu dijakov pri pouku likovne umetnosti – 32 dijakov je preveč za likovno praktično delo. Normativ bi bilo potrebno spremeniti – polovica oddelka naenkrat pri pouku, kar predlagam za vse triletno in štiriletne srednješolske programe. Dostikrat se primerjamo s Finci, nihče pa ne pove da so pri njih nizki normativi in še druge izboljšave, katerih ne upoštevamo.